ANT

Haftalık Dergi • 13 Haziran 1967 • Sayı: 24 • 125 Kuruş

ORTANIN SOLUNDAKİ ÇEKİŞMENİN İÇYÜZÜ

TEHLİKELİ ZAFER !..

ORTADOĞU SİYASETTE "VİETNAM"LAŞTI

HAFTANIN NOTLARI

5 haziran

Bölükbaşı uyarıyor

■ **Millet Partisi Genel Başkanı Osman Bölükbaşı, Taksim'de düzenlediği «Türkiye Nereye Gidiyor?» mitinginde «Bugün Türkiye bir tehlikenin içinde olmasaydı, sizlere seslenmezdim. Dünyanın hiçbir yerinde bu kadar ahlâksız politikacı yoktur. Türkiye'de politikaya girenlerin yüzde 90'ı fikirsizdir. Bugün rejimin teminatı ne Sunay'dır, ne de Tural'dır. Halktır. Rahmetli Menderes'e de söyledim, uyardım. Şimdi de Demirel'i *uyarıyorum. Baş olanlar bir* gün düşerse başlar taşa vurur. Eğer bir iktidar ihtilâlle düşerse mahalle bekçileri değil, başbakanları asarak işe başlıyorlar» diyerek iktidarı uyardı. Bölükbaşı, ayrıca, CHP'ye de çatarak Türkiye'nin geçirdiği buhranların temelinde İsmet İnönü'nün küçük politikasının yattığını söyledi.**

Çöpçüler grevi

■ Ankara Belediyesi'nin toplu sözleşmeye yanaşmaması üzerine başkentte Türkiye İş Sendikası'na bağlı 1800 temizlik işçisi greve başladı. Manisa'dan sonra Ankara'da da greve giden temizlik işçileri dertlerini anlatan bir destan yazarak ilgililere yolladılar. Grevci işçiler DİSK'e bağlı bulunmaktadır.

6 haziran

AP'nin ihaneti

■ AP eski genel başkan yardımcısı Prof. Osman Turan AP Grup Başkanlığına bir önerge vererek hükümet hakkında gensoru açılmasını istedi. Önergede "İktidar bir avuç menfaatçı zümrenin elinde âlet edilmekte ve parti programına, tüzüğüne ve dayandığı millî iradeye aykırı bir tutum içinde bulunmaktadır. Zayıf olan hükümet ile Türkiye çok ciddi buhranlara sürüklenmektedir. Fakir ve dar gelirli vatandaşlara karşı taahhüdler yerine getirilmemiş ve bunlar aleyhine kanunlar çıkarılmıştır" deniliyordu. Ancak AP Grupu, gensoru önergesinin görüşülmesini reddetti. Osman Turan'ın önergesi, kuruluş hazırlıkları yapılan mukaddesatçı partiye siyasî bir yatırım olarak mütalâa edilmektedir. (Yeni kurulacak parti ile ilgili yazı 4. sayfamızdadır.)

Faşist tehlike

■ **Batı Almanya'da Neo-Nazi hareketi'ni temsil eden Millî Demokrat Partinin gelişmesi devam etmektedir. Aşağı Saksonya Eyalet Meclisi seçimlerinde NPD on sandalya kazanarak bu meclise ilk defa temsilcilerini sokmağa muvaffak oldu. Almanya'da faşizmin gelişmesi bütün dünyada endişe ile izleniyor.**

7 haziran

Bir fetvacı gitti

■ **Türkiye'nin iç meseleleri hakkında büyük bir küstahlıkla sık sık ileri geri konuşan Amerika Yardım Teşkilâtı AID nin Türkiye Misyonu Başkanı Grant, buradaki hizmetlerinde büyük başarı göstermiş olacak ki, hükümeti tarafından Vietnam'a tayin edildi. AID fetvacısı, giderayak bir demeç vererek «Türkiye 1977 yılında başka ülkelere yardım edecek duruma gelecektir» dedi ve bu seviyeye ulaşmak için her Türkün tasarrufa *riayet etmesini tavsiye etti.* O sırada ikinci beş yıllık kalkınma planı için karma komisyonda yapılan görüşmelerde muhalefet sözcüleri, özel sektöre öncelik tanıyan bir ekonomide bu tasarrufun imkânsızlığını ortaya koyuyorlardı.**

Mahkûm edildiler

■ Komünizm propagandası yaptıkları ve beyanname dağıttıkları iddiasıyla adliyeye verilen öğrenci Hüseyin Akelli, garson Sami Öner, İsmail Tuna ve İsmail Kırgız, 1-3 yıl arasında hapis cezalarına ve çeşitli yerlerde sürgüne mahkûm edildiler. Mahkûmiyet kararlarına Yargıtay nezdinde itiraz edildi.

CHP'de kavga

■ **Metin Toker'in AKİS Dergisi'nde CHP Merkez Yönetim Kurulu Üyesi Selâhattin Hakkı Esatoğlu'nu Ulus'taki bir yazısından dolayı şiddetle eleştirerek İnönü adına ortanın solu ekibine karşı açtığı hücum kampanyası geçtiğimiz hafta CHP Genel Sekreteri Yardımcısı Lebit Yurtoğlu tarafından kaba kuvvet kullanarak devam ettirildi. Haber Gazetesi'nin bildirdiğine göre, CHP Merkez Yönetim Kurulu toplantısında Yurdoğlu, Selahattin Hakkı Esatoğlu'nun üzerine yürüyerek «Bütün bu işler senin başının altından çıkıyor. Partiyi batırmak mı istiyorsunuz?» diyerek ortanın solu ekibinin en soldaki üyesini yumrukladı. Genel Sekreter Yardımcısı, ayrıca Ulus Gazetesi'nin siyasi murakıbı Ali İhsan Göğüş'ün de üstüne yürüyerek «Sen buram buram sol kokan bu yazıyı CHP'nin resmi organında nasıl yayınlatırsın?» diye bağırdı ve onu da tartakladı. Böylece İnönü'nün damadı vasıtasıyla hücum işareti vermesinden sonra Ortanın Solu ekibi içinde fiili mücadele başlamış bulunmaktadır. İnönü'nün isteği üzerine, Selahattin Hakkı Esatoğlu'nun bundan böyle Ulus'ta yazı yazmasına engel olunması beklenmektedir.**

8 haziran

Dinçer'in terörü

■ Bir süreden beri sözü edilmez olan «Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu Tasarısı» adındaki terör tasarısının en geç bir ay içinde Meclis'e sevkedileceği Adalet Bakanı Hasan Dinçer tarafından Millet Meclisi Anayasa Komisyonu'nda açıklandı. Dinçer, tasarının olgun bir şekle girmesi için Anayasa Mahkemesi'nin 141. ve 142. maddeler hakkında hazırladığı gerekçeyi beklediklerini ve bu gerekçenin ışığında tasarının boşlukta kalan kısımlarını tamamlayacaklarını bildirdi. Ayrıca, Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın 38 Numaralı Tedbirler Kanunu'nun kaldırılmasını öngören teklifi de Anayasa Komisyonu'nda ele alındı. Ancak, Dinçer'in isteği üzerine bu teklifin de, Anayasa Mahkemesi'nin gerekçesi belli olduktan sonra görüşülmesi kararlaştırıldı. Kamuoyunun şiddetli tepkisine rağmen, Dinçer'in açıklamalarından anlaşıldığına göre, Demirel iktidarı terör hevesinden hâlâ vazgeçmemiştir.

HASAN DİNÇER

Sınırdışı edildiler

■ **Orta Doğu buhranı üzerine Bebek'teki Birleşik Arap Cumhuriyeti Konsolosluğu önünde yürüyüş yapan Arap öğrencilerinden Ürdün'lü Selâmi Akkor ve Abdüsselâm Türk Hükümeti tarafından «aşırı cereyanları temsil ettikleri» iddiasıyla sınırdışı edildiler. Sınırdışı edilen öğrencilerden Selâmi Akkor 27 Mayıs gecesi yaptığı konuşmadan dolayı da suçlanmaktadır. Ayrıca, Ankara'da da üç Arap öğrencisi Suriye Büyükelçiliği'nin verdiği bir bildiriyi dağıttıkları için sınırdışına gönderildiler.**

BAŞBAKAN OLARAK İLK SEYAHATİNE ÇIKAN

Demirel, eşinin 2 yanağından öpüp Bonn'a gitt

SİYASİ hayata atıldığından bu yana Başbakan Süleyman Demirel ilk defa, Adenauer'in cenazesinde bulunmak üzere, yurt dışına çıkmıştır. Demirel, bu ilk yurt dışı seyahatine, İran Başbakanı Emir Abbas Huvedra ile birlikte gitmektedir.

DEMİREL'İN ÜÇ YAPRAKLI YONCASI...

Başbakan Demirel'i son günlerde üç yapraklı bir yonca tedirgin etmektedir. Yoncanın bir yaprağı Ortadoğu'daki savaş, ikinci yaprağı Menderes'in vasiyeti, üçüncü yaprağı ise Anadolu'da dağıtılan fotoğraflardır. Orta Anadolu şehirlerinde elden ele gezen fotoğrafın altında ya da arkasında hiçbir şey yoktur. Fotoğrafın lejandını ağızlar taşıyor... Aslında fotoğrafta da bir şey yoktur. Demirel, Adenauer'in cenaze törenine giderken hava alanında karısı ile öpüşüyordu... Bir erkeğin yolculuğa çıkarken eşi ile öpüşerek vedalaşması kadar normal davranış olamazdı. Amat fotoğrafı dağıtanlara göre, sabahları uyanır uyanmaz kur'an okuyan bir Başbakan'ın cümle âlemin ortasında ve üstelik de gazetecilere poz vererek karısını öpmesi de olmazdı... Elden ele dolaşan fotoğrafın sözlü lejandı "Buyurun bakın Müslüman Demirel'e..." idi. Bu konuda Ankara'ya gönderilen raporda "Fotoğrafların MP'liler tarafından dağıtıldığı" ileri sürülüyordu. Fotoğrafları gören mütaassıp vatandaşlar da "Tabii canım, Nâsır Türkiye'ye güvenip savaşa girdi. Karısını cümle âlemin önünde öpen adam müslüman araplara yardım eder mi?" diyorlardı. Anlaşılan, Bölükbaşı Demirel'i kendi silâhı ile vurmağa çalışıyordu. Bölükbaşı'nın ünlü tabiriyle bu "elme bulma dünyası" idi...

9 haziran

Üniversitede baskı

■ Sosyalist üniversite gençliğini temsil etmek üzere kurulan Fikir Kulüplerine karşı üniversite yöneticileri tarafından baskı hareketlerine girişilmiş bulunmaktadır. Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Yönetim Kurulu, fakültenin öğrencilerinden Fikir Kulüpleri Federasyonu Başkanı İzzet Ararat, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Fikir Kulübü yöneticilerinden Alev Ateş, Ünal Çelenk, Yalçın Uçar, Orhan Ali Yücealp'in altı ay süre ile fakülteden uzaklaştırılmasına karar vermiştir. Yönetim Kurulu, öğrencileri fakültenin adını kullanmak ve bu yolla devleti tenkid etmek, fakültenin içinde nutuk söylemek ve beyanname dağıtmakla suçlamaktadır. Bu karara göre, uzaklaştırılan öğrenciler sınava giremeyecek ve bir yıl kaybedeceklerdir.

Hanoi bombalandı

■ Ortadoğu'da buhran devam ederken Amerika bir yandan da Vietnam'da "tırmanma"ya devam etmektedir. Bir süre önce tarafsız bölgeye giren Amerikalılar bu defa da Kuzey Vietnam'ın başkenti Hanoi'nin merkezindeki bir elektrik fabrikası ile şehir dolaylarındaki başka hedefleri bombaladılar.

10 haziran

CHP'de tasfiye

■ CHP'de Ortanın Solu ekibinin sol ucuna karşı İnönü'nün talimatıyla girişilen baskı hareketi, Selahattin Hakkı Esatoğlu, Mustafa Ok ve Lebit Yurdoğlu'nun merkez yönetim kurulundan uzaklaştırılmalarıyla sonuçlandı. Genel Sekreter Bülend Ecevit ile beraber merkez yönetim kurulunun toplu istifasından sonra Parti Meclisi yeni seçime giderek bu üç üyenin yerine İlyas Seçkin, Turan Güneş ve Hayrettin Uysal'ı getirdi. Ayrıca, İnönü'nün isteği üzerine, Selahattin Hakkı Esatoğlu'nun Ulus Gazetesi'nde fıkra yazmasına engel olundu. CHP'deki çözülmeler karşısında önümüzdeki mahalli seçimlerde seçim şansının azalacağı kanaatine varan İnönü, ayrıca, Ortanın Solu Ekibi'nin daha ılımlı bir politika izlemesi tavsiyesinde bulundu. Parti Meclisi toplantısında, üyeler, "Düzeni değiştireceğiz" sözünün teşkilâtta tepki yarattığını ileri sürerek "Düzenin aksayan taraflarını düzelteceğiz" sloganının kullanılmasını istediler. Buna göre, CHP bundan böyle düzeni değiştirmek iddiasından vazgeçerek statükoyu savunacaktır. Böylece CHP sola açılışta tâviz vermektedir.

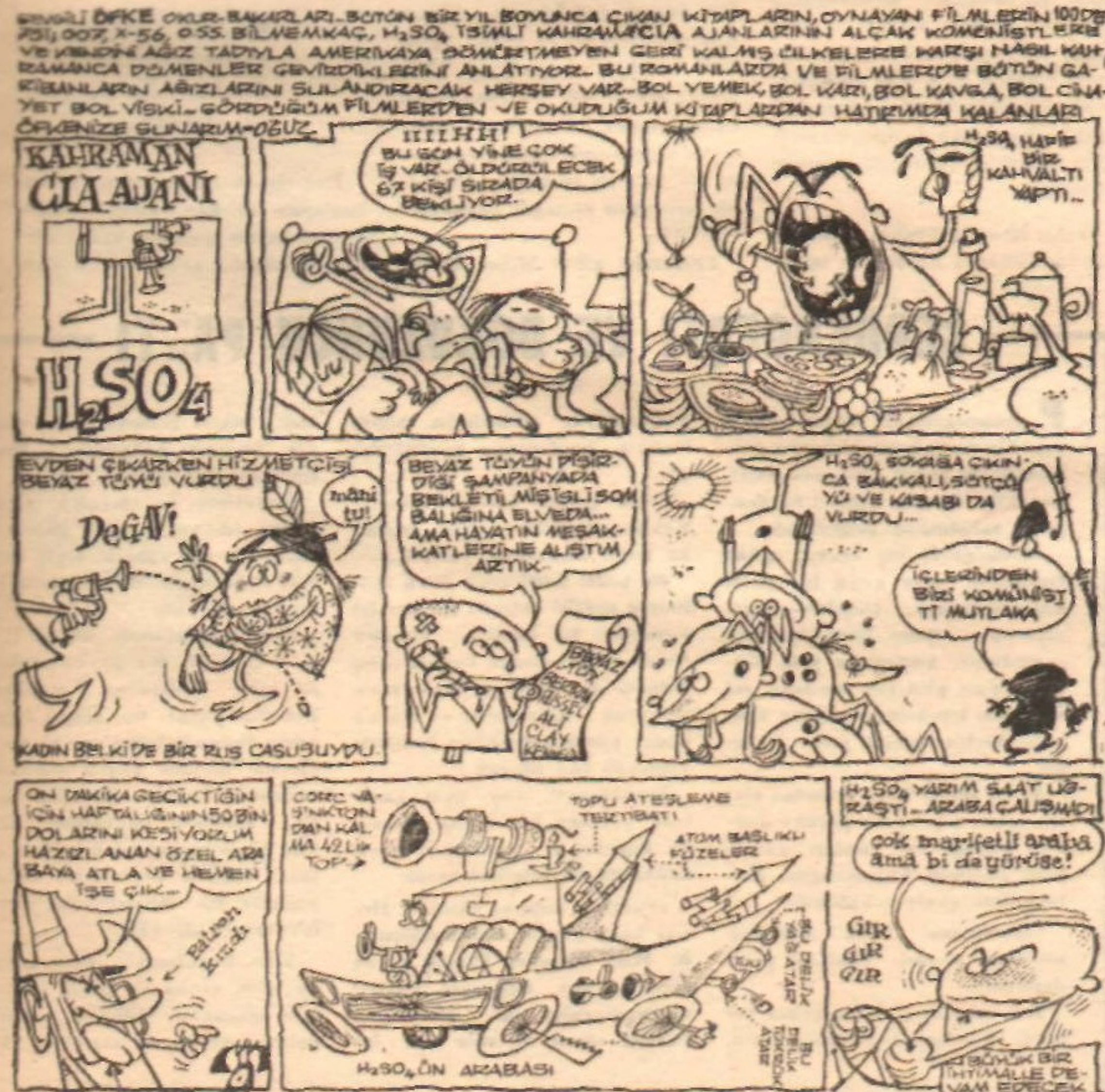
11 haziran

Hangi huzur?

■ AP Genel Başkanı Demirel, parti Temsilciler Meclisi'nde yaptığı konuşmada "Fısıltı Gazetesi faaliyetine devam etmektedir. Ama ben açıkça ve katiyetle ifade ediyorum ki, bundan vazgeçilsin ve herkes ne biliyorsa açıkça, mertçe, erkekçe söylesin" dedi. Muhaliflerine mertlik ve erkeklik dersi vermeğe kalkışan Demirel'in herkesten önce kendisinin "mertçe, erkekçe konuşması" gerekmektedir. TİP binalarının basıldığı, sokaklarda adam döverek sosyalistlere saldırtıldığı, gazetecilerin dağa kaldırıldığı bir devrin bir numaralı sorumlusunun "Koalisyon devrimizle beraber 27 aydır iktidardayız. 27 ay içinde parti binası, gazete idarehanesi taşlatmadık. Sokaklara adam dökmedik. Zor kulanmadık. Hakkı ve hukuku tesis ettik" diyebilmesi, herhalde mertçe ve erkekçe bir konuşma değildir.

Sendikacı dövüldü

■ Ankara temizlik işçileri grevinde işçilerle polis arasında çatışmalar oldu ve Türkiye İş Sendikası Başkanı Cemal Akın copla dövüldü. Grevi kırma teşebbüslerine işçilerin direnmesi üzerine patlak veren olaylarda 20 kadar işçi ile 3 sendikacı nezarete alındı.

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

KAYBEDEN KAZANIYOR!

BÜTÜN insanlığı bir dünya savaşının eşiğine kadar sürükleyen Ortadoğu olaylarının üzerindeki sis perdesi henüz tam anlamıyla kalkmış değildir. Kesinlikle bilinen bir şey varsa, o da, Amerika ve İngiltere'nin desteğiyle harekete geçen İsrail'in üç arap ülkesinin topraklarını işgal ederek onbinlerce insanın hayatı bahasına kesin bir zafer kazanmış olmasıdır. Sovyetler Birliği ve müttefiklerinin ultimatomu üzerine İsrail de ateş kestikten sonra, İsrail - Arap ihtilafı, diplomatik görüşmelerde ele alınacak ve Ortadoğu'da barışı yeniden kurmak için çözümyolları aranacaktır. Görünüşe göre, Sina Yarımadası'nı, Kudüs'ü ve Suriye'nin güneyinde Şam'a kadar olan bölgeyi fiili işgal altında bulunduran İsrail bu diplomatik pazarlıklara avantajlı olarak katılacak ve askeri zaferinin meyvelerini toplamak isteyecektir. Ne var ki, bu görüşmeler neticesinde elde edeceği kazançlar ne olursa olsun, İsrail'in meşru savunma sınırlarını aşarak emperyalist nitelikte bir askeri harekâta girişmesi, kazandığı zaferi lekelemiş ve onu tam anlamıyla bir "tehlikeli zafer" haline getirmiştir.

ORTADOĞU'yu böyle bir huzursuzluk ortamına sürükleyen asıl sebep nedir? İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana sürüp gelen İsrail - Arap çekişmesi görünür sebep olmakla beraber, asıl sebep başkadır. Olayların gerisinde Anglo-Amerikan emperyalizminin oyunları vardır. Ortadoğu'da Amerikan ve İngiliz çıkarlarını savunmak uğruna iki ülkenin masum insanları savaş cehennemine sürüklenmiş, uluslar piyon olarak birbirine kırdırılmıştır. Emperyalizmin amacı açık seçik ortadadır: İsrail ile Arapları bir silâhlı çatışmaya sürüklemek, İsrail kuvvetlerini destekleyerek Arapları kesin bir yenilgiye uğratmak suretiyle devrimci ve anti-emperyalist arap liderlerinin prestijini sıfıra indirmek, böylece Ortadoğu'da kapitalizmin çıkarlarına uygun bir **"status quo"** kurmak... Olayların gelişmesi Anglo-Amerikan emperyalizminin bu planını doğrulamıştır. Planın ilk iki safhası bugün için gerçekleşmiş, yani İsrail ile Araplar bir silâhlı çatışmaya sürüklenmiş, Araplar kesin bir yenilgiye uğramıştır. Emperyalizm acaba bu planın üçüncü safhasını gerçekleştirebilecek midir? Yani anti-emperyalist arap liderlerinin prestijinin sarsılmasından yararlanarak Mısır, Suriye ve Irak'taki sol eğilimli rejimleri devirebilecek midir?

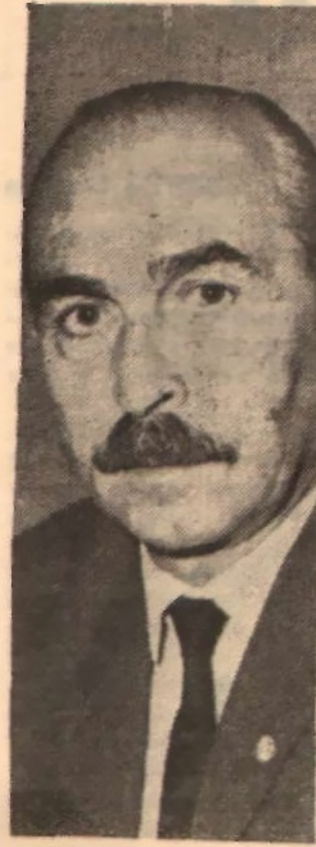
ORTADOĞU'da bundan sonraki gelişmeler ne olacaktır? Yukarıda da belirttiğimiz gibi, İsrail kazandığı askeri zafere rağmen kendi kendini can düşmanlarıyla çevrili olarak huzursuz bir ortamda yaşamağa mahkûm etmiştir. Araplar ise, yenilginin de verdiği hırsla Birleşik Arap Cumhuriyeti'ne saldırının bütün kalıntılarını ortadan kaldırmak için yeniden mücadeleye hazırlanacaklardır. İhtimaller ne olursa olsun Arap uluslarının kuvvetleri, İsrail'inkilerden daha çok ve daha büyüktür. Başarısızlıklarından gerekli dersleri alabildikleri takdirde Arapların bu potansiyel kuvvetleri harekete geçirerek üstünlük sağlamaları işten bile değildir. En önemli mesele ise, Nâsır'ın belirttiği gibi, Arap ulusunun çıkarlarını Arapların hizmetine sunacak şekilde yeniden gözden geçirmek ve Arap ulusunun birleşmesini sağlamaktır. Bu ise, anti-emperyalist mücadeleyi sosyalist mücadele ile birlikte yürütmek suretiyle mümkün olacaktır. Anglo-Amerikan emperyalizminin oyunu ortaya çıktıktan sonra bütün Arap ulusları anti-emperyalist ve sosyalist mücadeleye daha inançlı olarak katılacaklardır. Emperyalizmin kısa vadeli başarılarına rağmen, tarihi gelişim de bu mücadeleden yanadır. Liderler değişse bile, bir aydınlar zümresini aşarak halka mal olan bu mücadele ergeç muzaffer olacaktır.

Tehlikeli zafer ve AP'nin çıkmazı

■ *Son Ortadoğu buhranı, din istismarı yapan AP iktidarının Amerika'nın dümensuyundan kurtulamayacağını ve başından beri İsrail'i desteklediğini ortaya koydu.*

AMERİKAN ASKERİ
(Emperyalizmin jandarması)

AYBAR
(Emperyalizme karşı)

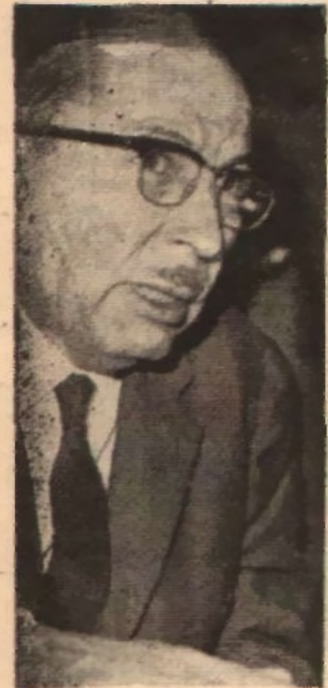
İNÖNÜ:
Tarafsız kalmalıyız

CUMHURİYET Senatosunda geçen salı günü, tabii senatörlerden Ahmet Yıldız Ortadoğu'daki tehlikeli savaşa değinen bir konuşma yaparak Dışişleri Bakanı'ndan sordu:

— *Türkiye'deki Amerikan üslerinin, bir müdahale için kullanılamayacağı dost ve müttefikimiz Amerika'ya bildirilmiş midir?*

Dışişleri Bakanlığı görevinde bulunduğu sürenin üçte birini yurt dışı gezilerde geçiren İhsan Sabri Çağlayangil yerinden doğruldu, düğmelerini ilikledi ve ilk adımını kürsüye doğru attı. Ardından, Başbakan Demirel "*İhsan Bey*" dedi. Durdu soldan geriye döndü. Bir şeyler konuştular ve sonra Çağlayangil kürsüye çıktı... Ahmet Yıldız konuşurken "Arap Harfleri" ile not alan ve bu sırada kafasında yapacağı konuşmayı hazırlayan Çağlayangil, belki başarılı olacaktı. Fakat, son anda Demirel'in söyledikleri kafasını karma - karışık edivermişti.

"*Hükümet programı*" dedi, "*Ne demek Milli Politika*" dedi,

ÇAĞLAYANGİL
(Ne demek milli politika?)

"*Hükümet programı, meclislerden geçti mi? Geçti, yani yüce meclis kabul etti mi*" dedi, "*Öyleyse, Adalet Partisi iktidarının programındaki dış politika milli politika olmuştur*" dedi...

Çağlayangil, Ahmet Yıldız'ın sorusunu da cevaplandırdı:

— "*Amerikan tesislerinin bir müdahale için kullanılması halinde Türkiye'nin rızasını almak şarttır...*"

Dışişleri Bakanlığı'ndaki hayatının üçte biri yurt dışında geçen Çağlayangil unutuyordu: Lübnan Krizinde, U-2 ve Karadeniz'e düşen Amerikan uçağı olaylarında Türkiye, bir çok şeyi yabancı haber ajanslarından öğrenmişti... Aslında Demirel iktidarı neyi istediğini değil, neyi istemediğini bilmiyordu...

■ *"Üç kâğıtçılık" diye adlandırılan AP diplomasisinin iflâsı...*

5 Haziran Pazartesi günü Ortadoğu'da politikacılar susup askerler konuşmaya başladığında, yuvarlak iktidardan sivri sözler beklemek gereksizdi... Aslında, günlerdir hüküm süren buhran sırasında Türk Hükümetinin tutumu sisler içindeydi... Dışişleri Bakanlığı hafif yollu Arapları destekleyici açıklamalar yaparken, Kahire Büyükelçisi Semih Günver Nâsır'a teminat vermişti. Halk arasında "*üç kâğıtçılık*" olarak adlandırılan bu tip diplomasinin kısa zamanda iflâs edeceği belliydi. Fakat, nedense görünen köye kılavuz almayı âdet edinen iktidar, bir yanda Amerika, bir yanda müslüman Araplar, bir yanda Sovyetler Birliği çıkmazı içinde çok yanlı oynamayı seçmişti... Açıkça Arapları desteklememekle Amerika'yı memnun ettiğini, müslümanları destekler gibi görünüp Nâsır'ı ve Sovyetler Birliğini de kazandığını sanıyordu.

Silâhların konuşmaya başladığı ilk gün olağanüstü toplanan Bakanlar Kurulundan çıkan Demirel gazetecilere "*Türkiye bir silâhlı çatışma içinde olan bir memleket değildir ki tedbir alınsın*" diyeceğine, kafalarından aşağıya birer kova su boca etseydi, çok daha iyi yapardı... Çünkü, Ortadoğu'da savaşın başladığı yolunda haberler Türkiye'ye ulaştığında, yurttaşlar kendi çaplarında bir takım tedbirler almışlardı. Önce, bakkallarda makarna ve un satışı artmıştı. Sonra, sıra benzin ve gaza gelmişti... Yurttaş kendi çapında tedbirini alırken, ülkenin başbakanı aklınca politika yapıp tedbir almak için ille de silâhlı bir çatışmanın içinde bulunulması gerektiğini söylüyordu... Demirel, bunları söylerken herhalde Akdeniz'e Sovyet Gemilerinin turistik gezi için çıktığını, 6 ncı Filo'nun Girit açıklarında şenlik olsun diye hakiki mermilerle tatbikat yaptığını sanıyor olmalıydı...

Oysa, İzmir'in Çiğlisi, Adana'nın İncirlik'inde Amerikan uçakları iniyor kalkıyor, iniyor kalkıyordu...

Türkiye'yi savaşa sürüklenmek tehlikesiyle karşı karşıya getiren bu durum üzerine muhalefet sözcüleri, Amerikan üslerinin kullanılması ihtimaline karşı iktidarı uyararak tam bir tarafsızlık politikası güdülmesini istiyorlardı. TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar, Türkiye'deki Amerikan üslerinin NATO dışındaki bir olay için kullanılmaması için olumlu bir fiili durum yaratılması, bunun için de Amerika'ya nota verilmesi gerektiğini söylüyor, CHP Lideri İnönü ise, "*Ortadoğu'da barış isteyen Türkiye, şimdiki savaş durumunda bölge barışında en iyi hizmeti tam bir tarafsızlık muhafaza etmekle yapabilir*" diyordu...

Perşembe günü Millet Meclisi'nde konuşan Çağlayangil, Ortadoğu buhranının ortaya çıkardığı bir takım problemler karşısında Türkiye'nin durumu hakkında bilgi vereceğine demagoji yapmayı uygun buldu. Dışişleri Bakanlığı'nda bulunduğu sürenin üçte ikisini yurt dışı gezilerinde geçiren ve adı "*Turist Sabri*"ye çıkan Çağlayangil'in demagojisi de gerçeği değiştiremiyordu... Değişmeyen gerçek, Türkiye istese de istemese de, imza koyduğu anlaşmalar yolu ile patlayacak herhangi bir savaşa Amerika'nın safında katılmak zorunda kalacaktı. Gerçi, Ortadoğu'daki yıldırım harbi Amerika'nın müdahalesini gerektirmemişti ama üsler konusunda açılan tartışma, Türkiye'deki Amerikan üsleri üzerinde Türkiye'nin hiçbir kontrol hakkı olmadığını açıklığa kavuşturmuştu.

■ *Ateş - kes sonrası müzakerelerinde Türkiye'nin tutumu ne olacaktır?*

Her silâhlı çatışmadan sonra başlayan ve kestirilmesi mümkün olmayan tarihlere kadar süren diplomatik görüşmelere, Or-

SERDENGEÇTİ VE DOKUZUNCU PARTİ

Parlamentodaki ümmetçilerin yeni bir parti kuracaklarına dair verdiğimiz haber «kravatsız milletvekili» Osman Yüksel Serdengeçti tarafından doğrulandı.

Serdengeçti ilk önce, «Ant Dergisi'ne göre güya bir parti kuruyormuşuz. Gülek'e çengel atmışız... Şuna buna takacak çengelimiz, kancamız yok. Gülek boğazı gibi her vasıtaya yol veren bu tebessüm el sıkma kralı ile hiçbir ilgimiz yok.» diyordu.

Daha sonra Yeni İstanbul Gazetesi'nde «Yeni bir partiye doğru» başlığı ile yazdığı yazıda yeni partinin kurulacağını ümmetçilere şöyle müjdeledi:

«Müslüman Türk Milletine müjdeler olsun!.. Yeni bir parti doğuyor!..

Kökten sürme, içten gelme bir parti. Yalancıların, talancıların, yalıyanların, eğilenlerin, bükülenlerin, kırılanların partisi değil.

İçten gelme, kökten sürme... Köküne, tarihine, dinine, imanına bağlı insanların partisi...

Bu parti müslüman Türk Milletinin partisi olacak! Bu partiyi kuranlar, bu partiye girenler Allah'ın iradesinden başka, onun üstünde bir irade ve idare tanımayacak. Edirne'den — Kars'a kadar bütün toprakları üzerinde yemyeşil boy atacak.»

Serdengeçti, yine aynı gazetede yazdığı bir başka yazıda da kurulması muhtemel parti hakkında şu bilgileri verdi:

«Partinin ismi ne olacak? Henüz kat'i olarak tesbit edilemedi. Milli Hareket Partisi olsun diyenler var. Doğruyol Partisi olsun diyenler var. Demokrat Partisi olsun diyenler var. İslâm... İslâm kelimesini koyamayız. Anamız, anayasamız, buna müsaade etmiyor.

İşaretimiz ne olacak? O da tesbit ediliyor. Çok güzel ve câzip bir şey olacak. Öyle hayvan filân değil. Hayvanlarla bizim işimiz yok.

Kaç meb'usumuz olacak? O da belli değil. Biz 25 - 35 arasında tah[illegible] ediyoruz, şimdilik. Politika hayatı bu. İnsan kayıverir. Sonra öyleleri var ki, merdivenin dibinde başka düşünür, ortasında başka... Başında başka... Herkese «Eyvallah» der. İşte böyle insanlardan hayır gelmez. Esasen böylelerini almayacağız. Biz «hayırcıları», hayır işleyenleri alacağız.

Yeni kurulmakta olan parti, bu milli cephenin genel karargâhı olacaktır. Milletini, memleketini sevenler bu cepheye, Mil-

ANT için yeni bir soruşturma

İstanbul Cumhuriyet Savcılığı, geçen hafta ANT hakkında yeni bir soruşturma açmıştır.

ANT'ın 16. sayısında yayınlanan «Bu Terör Er-geç Sizi Kahredecektir» başlıklı yazısından dolayı hakkında Tedbirler Kanunu'na göre soruşturma açılan dergimiz sahibi ve yazı işleri müdürü Doğan Özgüden geçen salı günü Savcılığa çağırılarak ifadesi alınmıştır. Özgüden'in bu yazıda AP'lileri tümüyle «kanunsuzlar ve zorbalar kadrosu» olarak nitelediği ve Tedbirler Kanunu'nu ihlâl ettiği iddia olunmaktadır.

---

tadoğu'da ateş kesilmesinden sonra bir yenisi daha eklenmiş bulunmaktadır. Ankara'ya gelen ve perşembe günü Genelkurmay Başkanlığı'nda Sunay'ın da katıldığı bir toplantıda ele alınan haberlere göre, İsrail işgal ettiği toprakları bâzı şartlarla bırakmaya razı olacaktır. şartlar sırasıyla şunlardır:

1 — Kudüs'ün İsrail'e bırakılması ya da dünya ülkelerinin garanti edeceği bir statüye bağlanması...

2 — Akabe Körfezi'nden geçişin teminat altına alınması,

3 — Sınır boyunda yapılması gerekli düzeltmelerin sağlanması...

İsrail'in bu istekleri karşılanmış olsa bile, yine de içte yatan arzular giderilmiş olmayacaktır. Çünkü, bir süre sonra Ortadoğu'da yeni çatışmalar patlak verecektir.

Nitekim, ateşkes emrine rağmen İsrail Suriye'ye saldırılarını devam ettirmiş, bunun üzerine Sovyetler Birliği ile diğer komünist ülkeler yaptıkları zirve toplantısı sonunda İsrail'e müşterek bir ultimatom vererek saldırılara devam ettikleri takdirde müdahalede bulunacaklarını bildirmişler ve askerlerini 1949 mütareke hattı gerisine çekmesini istemişlerdir.

Krizin başlangıcında yapılan üzeri kapalı açıklamalar ve iktidar gazetelerinin yayınları, Türk Hükümeti'nin Arapların yanında olduğu kanısını uyandırma amacı güdüyordu. Bunda da başarı sağlanamadı denilemez. Fakat, Ortadoğu'daki yıldırım savaşının İsrail lehine sonuçlanması ile görülen belirtiler, aslında iktidarın başından beri İsrail'den yana olduğunu göstermektedir.

Araplar yenik düşmüştür. Fakat, Arapların yenik düşmesi demek, *"Türkiye'nin İsrail yanında yer alması gerekir"* demek değildir. Bu gerçeği görmemezlikten gelerek gene kısır görüşlü olmakta direten iktidar, Türkiye'nin zararına çalıştığının farkında değildir. Unutulan nokta, savaş sonucuna rağmen Birleşmiş Milletler'de Arap ülkelerinin oy sayısının 14 olduğudur. İsrail'in hiçbir zaman Türkiye lehine işlemeyen oyu dün de birdi, yarın da bir olacaktır.

Ortadoğu savaşının sonucuna göre yenik düşen Arap ülkeleri şimdi Batılı ülkeler tarafından müzakere masasına yatırılacak ve böylece yeni emperyalist düzenlerin ince hesapları uygulanacaktır. Arap ülkeleri müzakere masasına yatırıldıktan sonra Türkiye'nin İsrail, Amerika ve İngiltere'den yana olması sürpriz sayılmamalıdır. Çünkü, bu Vietnam'da da, Cezayir'de de böyle olmuştur.

Ne var ki, Araplar bugün yenilmiş olsalar da, Nâsır politika sahnesinden çekilse de, Ortadoğu'da sosyalist hareketin gerileyeceğini, Arap halklarının uyanışının duracağını sananlar, aldandıklarını görmekte gecikmeyeceklerdir. Aksine, bu yenilgi ezilmiş halkların uyanışını hızlandıracaktır.

Mesele, bu uyanışa, Türkiye'nin ayak uydurup uyduramayacağı meselesidir.

Aybar'ın dediği gibi, *"Hükümet şu soruya açıkça cevap vermelidir: Ortadoğu buhranında Amerikan - İngiliz emperyalistlerinden yana mıdır? Araplardan yana mıdır?*

Böylece bağımsız dış politika meselesi gene karşımıza çıkmış bulunuyor. Kıbrıs Meselesindeki sıkıntı da Ortadoğu buhranındaki sıkıntı da bağımsız bir millî politika izleyememizden ileri geliyor. Bir milletin dış politikası kısa vâdeli görüşlerle günlük meselelere göre ayarlanamaz. Dış politikamızın temel stratejisi dünyanın nereye gittiği ve Türkiye'nin geri kalmış bir ülke olduğu asla gözden kaçırılmayarak tesbit edilmelidir. Geri kalmış bir milletin dış politikası emperyalizme karşı olmak zorundadır."

O. YÜKSEL SERDENGEÇTİ

li Hareket cephesine buyursun! Bu dâveti bütün müslümanlar birbirine duyursun.»

Prof. Osman Turan ile beraber hareket ettikleri bilinen Serdengeçti'nin açıklamalarına göre yeni parti tamamen din esası üzerine kurulacak, kurucular arasında eski Diyanet İşleri Başkanı İbrahim Elmalı da bulunacaktır.

Demirel'in P.T.T.'si bu işte

Çetin Altan

İLK önce P.T.T.'nin sülalesine teşekkür etmekle başlıyacağım yazıya...

Pek Sayın P.T.T. yüzünden cumartesi günü saat 19'da Ant'ın yazısı için yeniden makinenin başına oturmak zorunda kaldım.

Oysa 8 ağustos perşembe günü Ant'ın yazısını saat 14.30'da uçak-ekspres olarak B.M.M. postahanesinden atmıştım.

Yazı gitmemiş.

İlk olay da değil bu...

Bundan bir süre önce yine ekspres olarak attığım bir önemli mektup da ancak üç gün sonra vardıydı İstanbul'a...

Normal uçak postası İstanbul'a 60 kuruştur... Uçak-ekspres ise 180 kuruş... İkisi arasında fark olmadığına hatta ekspres'ler hiç gitmediğine göre demek ki P.T.T. bilerek veya bilmiyerek vatandaşı hafiften çarpıyor...

Yahu insaf...

Kanada firması ihalesi yetmedi mi? Hani gözünüze dizinize dursun diyeceğim geliyor. Allah ne verdiyse 600 milyonluk ihaleyi, kablo farkıydı değildi, diye yüzde elli bir hissesini süresiz Kanada'ya bırakarak Kanada firmasına verdiniz.

Satın Alma Komisyonundan üç ahbap, ihaleyi verdikleri Kanada firmasının yüzde elli bir hissesine sahip olarak kuracağı tesislerin idare Meclisi üyeliği ile murakıplığına getirildi...

Hepsi iyi, hepsi fevkalâde ya... Vatandaştan ne istiyorsunuz?

60 kuruş yerine 180 kuruş alıp mektupları da iyice geciktirmek veya arada kaynatmak karşılığında da bilmediğimiz avantalar mı var, anlıyamıyoruz.

P.T.T.'nin pek sayın ve sevimli yöneticileri hatırına oturduk bir yazı daha yazıyoruz.

Oysa o yöneticiler kimsenin hatırı için küçük parmaklarının tırnağını kesmezler...

Böyle başa böyle traş, böyle iktidara böyle P.T.T. Ne var ki, iktidarın da başı saçsız olduğu için traşı da bu kadar oluyor.

Hiç kimse P.T.T.'nin ne faturalarına, ne telgraf, ne de mektup ulaştırıcılığına itimat etmemelidir...

İtimat ederse en olmadık anda eli böğründe kalır...

Bu ne biçim P.T.T. diye de düşünmeyin...

Böyle bir P.T.T. işte...

Bu yazı yerine aslında Orta Doğu'ya ait başka bir yazımız yayınlanacaktı... Ama Türkiye'de ve Demirel namında bir eski müteaahidin yönetiminde yaşıyoruz.

Meclis postahanesinden attığımız Uçak Ekspres mektup bile yerine varmıyor.

Böyle bir ülkede dış dünyadan söz açacağız da ne olacak., Kim kime tumtuma... Bir mektubun bile yerine varmadığı bir ülkede ne dış politika olur, ne iç politika...

Olsa olsa sadece avanta, talan, yutturma, yalan ve palavra olur...

Onlar da zaten alabildiğine mevcut.

Rica edelim P.T.T. yöneticilerinden de bari P.T.T. binalarının üzerine şöyle bir yafta assınlar:

— Bu müessese vatandaşlara hizmet için değil, 600 milyonluk ihalelerde işi biçimine getirmek içindir...

MALİYE

■ *Amerikalılar da bire beş veren tasarruf bonosu ticaretine başladılar*

FIKARA Türkiye'nin şahane Büyük Millet Meclisi binasının şahane salonlarına serpiştirilen şahane koltuklara kaykılmış iki parlamento üyesi konuşuyorlardı:

— *Diyelim ki yüzde otuzdan topladık. Ya bir kanunla kaldırılırsa bizim paralar ne olacak?*

— Bir kere kaldırılacağını aklından çıkar. Çünkü, bu çatının altında bulunanların bir kısmı bu işten anlıyor. Sonra sen faiz nedir, faiz hesapları nedir, bilir misin?

— *Bir parça anlarım.*

— Peki öyleyse al bakalım eline kalemi kâğıdı.

Bir süre hesaplar yaptılar ve tekrar konuşmaya başladılar;

— *Gördün mü? Kaldırsalar bile bonolardan alacağın faiz ana parayı kurtarıyor. Sonra bu zarar getirecek bir iş olsa, tasarruf bonoları alıcı bulabilir mi?*

— Yirmi bin liralık bono alsam iyi para bırakır mı?

— *Çocuk çocuk konuşma, yirmi bin liran en azından seksen bin lira olur.*

O sırada, üçüncü koltuğa bir konuk gelmiş ve susmuşlardı. Yeni gelen sordu:

— Ne hesabı yapıyorsunuz yahu?

— *Tasarruf bonusu...*

— Size bir şey soracağım, sahi mi acaba? Yahu Amerikalılar da tasarruf bonosu topluyormuş...

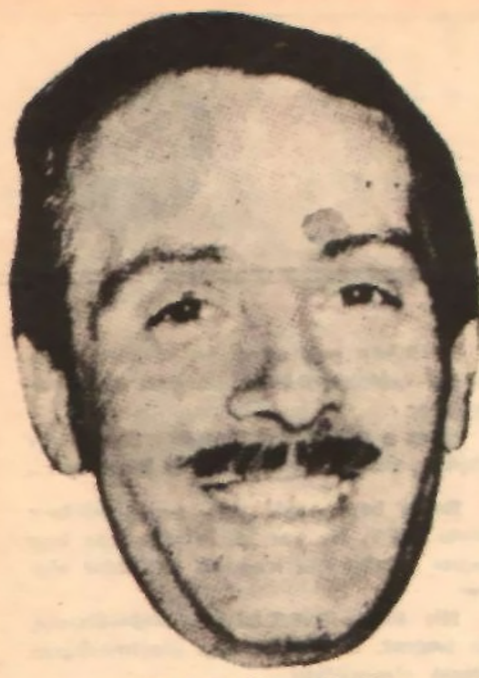
— *Ben de duydum. Toplarsa ne olur? Küçük memur, aybaşında aldığı bonoyu götürüp yüzde 30'dan istidâcılara kırdırıyor. İstidacılar, götürüp yüzde 4-5 kâr ile bir başkasına veriyorlar. Onlar da esas sermaye sahibine götürüyor olmalılar.*

— Sahi be, eğer elinde adamın yüz milyon lirası olsa, bir devrede yarım milyar sahibi olur gider... Amerikalı akıllı adam, yok otel, yok fabrika yapacağım diye çırpınacağına, getireceği sermayeyi bu işe yatırır. Tehlikesi yok, sonra kaldırılsa bile, ana parayı faizden toplar...

— *Yasak değil mi Amerikalıların tasarruf bonoları toplaması...*

— Kanunda öyle bir hüküm yok.

— *Tutturdun kalkacak da kalkacak... Nasıl kalkacak? Zaten bütçe açık, bir de bonolardan gelecek açığı nereden kapatacak bizimkiler... O kanun tasarısı da zor geçer gibime gelir bu meclislerden...*

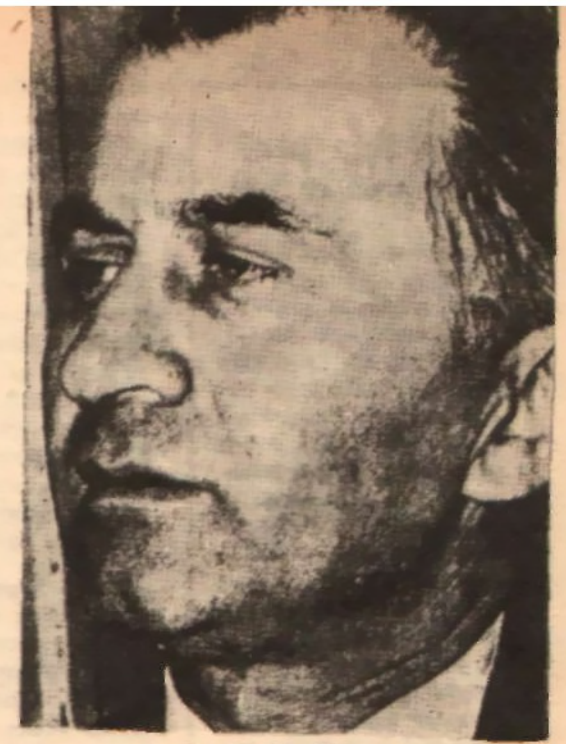

ALİ NAİLİ ERDEM
(Binbir derde deva!)

Almanya'daki işçiler nasıl avutuluyor?

■ *Yurt dışındaki işçilerin dertlerine deva olmak üzere Çalışma Bakanı tarafından hazırlatılan broşürde işçilerimizle âdeta alay edilmektedir.*

NURETTİN TEKİNDOR
(Almanya'dan yazıyor)

VEDAT ALİ ÖZKAN
(Jet bakanın vaadleri)

ALMANYA'daki işçiler haftalardan beri harıl harıl bir kitap aramaktadırlar. Kitabın kapağında **«Yurt dışındaki Türk işçileri ile ilgili sorunlar ve çözümleri»** yazılıdır. Kapakla ilk sayfa arasına iliştirilmiş bir de kart vardır: **«Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem'in saygı ve sevgileriyle...»**

Kitap İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun 33 numaralı yayınıdır ve 1967 yılında Ankara'da bastırılmıştır.

Başbakan'ın Almanya gezisi sırasında işçilerin yönelttiği her sorunun karşısına Erdem bu kitabı çıkartmıştır:

— Okuyun kardeşim, hepsi var.

— Kitapta bu soru gayet açık olarak belirtilmiştir. Devlet sizin için bir kitap bastırmış. *Bir* kitap öyle kolay basılmaz. Ama biz bastırmaya muvaffak olduk. Okuyun, göreceksiniz, hepsi var.

İşte bu yüzden işçiler bu kitabın peşine düşmüşlerdir. Fakat koydunsa bul... Almanya kazan, biz kepçe; nihayet tesadüfen bir nüshası geçti elimize.

Kitabın önsözü bir yutturmaca şaheseridir. Örneğin önsözün ikinci paragrafında şöyle denilmektedir: **«*Cumhuriyet hükümetleri*, her gün artan bir ilgiyle bu sorunları ele alıp çözümlemeyi önemli bir görev bildiler. Amaç sizlerin yurt dışında, *kendi yurdunuzdaki kadar* mutlu ve güçlü olmanızdır.»** Bu önsöz, yurtlarında ne dereceye kadar mutlu ve güçlü olduklarını, buralara yüzbinlercesinin akın etmesinden belli olan insanlara hitaben yazılmıştı. Buradakilerin en az beş misli mutlu ve güçlü bir işsizler ordusu da sıra beklemekteydi.

Önsöz bir banka reklamı gibi bitiyordu:

«*Bu broşürü okuyunuz*. Arkadaşlarınıza da okutunuz. Devlet imkânlarının siz yabancı diyarlardaki yurttaşlarımız için de kullanılmakta olduğuna güveniniz.»

Sayfa adedi Başbakan'ın seyahatına katılan zevatın sayısı kadar bile olmayan kitap, sadece tek yüzlü kullanılmış 15 sayfadan ibarettir. İşte kitabın içindeki dertler ve çözümlemelerden bazı örnekler:

S — **Hastanelerde tercüman lâzım.**

Ç — **Devletten yardım gören *derneklerce mahallinde halli* gerekir.**

S — Türk Danış büroları çoğaltılsın.

Ç — **Arbeitewohlfahrt'ın imkânlarına *bağlı*...**

S — Gümrükler hakkında kesin bilgi verilmesi.

Ç — **Çok yönlü ve değişik nitelikte olan mevzuatın bir araya toplanması imkânsız.**

S — Bir işçi klavuzu bastırılmalı.

Ç — **Bütçe Kanunu'nun (R) formülü müsaade etmiyor.**

S — Sanat ve fikir yayınları.

Ç — **Ödenek durumu el vermiyor.**

S — Kötü yola sapanlar uyarılsın.

Ç — **Bakanlığın bu konuda özel bir faaliyet imkânı yok.**

Ç harfiyle gösterilen ve çözümyolu olduğu iddia edilen diğer cevaplar ise sadece talimatnamelerin izahıdır. Bu işi Türkçe yayın yapan Alman radyosu ve diğer bazı kurumlar yıllardan beri yapmaktadır. İşçiler hükümetten kendilerini bağlayan bu talimatnamelere karşı çözümyolu beklemektedir. Demirel Hükümeti ise, bütün *vatandaşları olduğu gibi*, Almanya'daki işçilerimizi de avutmak yolunu tutmuştur ve bu yolla başarıya ulaşacağını sanmaktadır.

SAĞLIK

■ *Sigorta hastanelerini bakanlığa bağlamak isteyen bakan ile işçiler arasında mücadele şiddetleniyor.*

SOSYAL *Sigortalar Kurumu* hastanelerinin Sağlık bakanlığına bağlanması için yeni Sağlık Bakanı Vedat Âli Özkan'ın giriştiği teşebbüse karşı işçilerin *tepkisi gün geçtikçe şiddetlenmektedir.*

İlk olarak Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Başkanı Kemal Türkler, bir bildiri yayınlayarak işçinin parasıyla kurulan sigorta hastanelerinin bakanlığa bağlanmasına karşı olduklarını ve buna izin vermeyeceklerini açıklamıştı. Daha sonra Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu da aynı şekilde hastanelerin bakanlığa devrine karşı mücadele açtı.

Sağlık Bakanı Özkan, bütün hastanelerin bakanlığa bağlanmasının ve tek elden yönetilmesinin beş yıllık kalkınma planında *öngörüldüğünü* ve *bunu mutlaka* gerçekleştireceğini söylemektedir. İşçi teşekkülleri ise, bu yolda alınacak bir kararı kabul edemeyeceklerini ve her türlü imkânlarını kullanarak direneceklerini bildirmektedirler.

Planlı kalkınma düşüncesini savunanların, ilk bakışta Sağlık Bakanı'na hak vermeleri mümkündür. Ne var ki, işçiler, bugün bütün sakıncalarına rağmen kendilerine asgarî sağlık hizmeti sağlayan bu hastaneler bakanlığa devredildiği takdirde bu imkândan da yoksun kalacakları ve dünyanın sigorta parasını ödedikleri halde mağdur duruma düşecekleri görüşündedirler. Bakanlığa *bağlı diğer hastanelerin* durumu ve sosyalizasyon uygulamasında görülen aksaklıklar, işçilerin bu görüşünü haklı kılmaktadır.

Kalkınmada özel sektöre öncelik veren bir planın uygulanmasında, sağlık hizmetleri tek elden yönetilse dahi, halkın sağlığının tam anlamıyla korunması mümkün olamayacaktır. Sağlık hizmetlerinin bütün vatandaşlara eşit olarak ve tatmin edici şekilde ulaştırılması ancak bir *sosyalist düzende* mümkün olabilir. Özel sektörcü bir plan döneminde, işçiler haklı olarak imtiyazlı durumlarını savunmakta direneceklerdir.

Planın âmir hükümlerine rağmen varlıklı sınıfların bir çok *imtiyazlarını kaldıramayan* özel sektörcü iktidar, işçilerin imtiyazlı durumunu ortadan kaldırmağa kalkışmakla bir çelişmeye sürüklenmiştir. Sağlık Bakanı, Özkan, sigorta hastanelerini işçilerin elinden almadan önce, yandaki sütunlarda bahsettiğimiz Ankara Yüksek İhtisas Hastanesi'ndeki soygun düzenini ortadan kaldırmalıdır.

Soygun düzenini yeni Bakan da kaldıramadı...

Ankara Yüksek İhtisas Hastanesi'nde sürüp giden soygun düzeni yeni Sağlık Bakanı Vedat Ali Özkan tarafından da ortadan kaldırılmadığı için hastanenin 22 hekimi hastanedeki görevlerinden istifa ederek yabancı ülkelere gitmeyi kararlaştırmışlardır.

ANT'ın 19'uncu sayısında detaylı olarak açıkladığımız gibi, 1963 yılında açılan Yüksek İhtisas Hastanesi, İnönü'nün başbakanlığı sırasında imzalanan bir protokol ile ikiye bölünmüş, bir kısmı fakülteye, bir kısmı ise bakanlığa bağlanmıştı. Bundan sonra hastanede bir «özel servis» kurulmuş ve hasta vatandaşlar burada fahiş ücretlerle tedavi altına alınarak tam mânasıyla bir soygun düzeni yürütülmeğe başlanmıştı. Bunun üzerine hastanenin ülkücü ve genç doktorları bu düzeni yürüten Başhekim Necip Damşoğlu - Dr. Zafer Paykoç ikilisine karşı mücadele açmış, bir kısmı hastaneden ayrılmak zorunda kalmıştı.

Bu arada Türkiye Hekimler ve Eczacılar Sendikası yöneticileri yeni Sağlık Bakanı Dr. Vedat Ali Özkan nezdinde teşebbüse geçerek bu soygun düzenine son verilmesini istemişler, bakan da *kendilerine* «Bana bir hafta müsaade edin, her şeyi halledeceğim» demişti.

Yüksek İhtisas Hastanesi'nde hastaları soymak üzere kurulan özel servisin kaldırılmaşı için verilen emrin üzerinden bir buçuk ay, son vaadin üzerinden ise bir ay geçtiği halde aynı düzen daha hızlı ve daha yıkıcı olarak sürüp gitmektedir. Başlangıçta Damşoğlu - Paykoç ikilisine karşı olduğu bilinen yeni bakanın da bilinmeyen nedenler yüzünden ricat etmesi üzerine Yüksek İhtisas Hastanesi röntgen servisinden üç doktor, Kan Hastalıkları Servisi Şefi Erdoğan Gökay ve onbir arkadaşı, Beyin Cerrahisi Servisi'nden Prof. Zinnur Rollas, iki operatör, iki asabiyeci, Kalb Hastalıkları Servisi'nden üç doktor, laboratuvarlardan üç doktor olmak üzere tam 22 kişi istifa ederek yabancı ülkelere gitmeyi kararlaştırmışlardır.

Damşoğlu - Paykoç ikilisi bu son mücadelede de galip gelmiştir.

Sorumlu kişilerin sorumluluklarını unutarak bu soygun düzenine göz yummaları yüzünden Türkiye'den ayrılacak olan bu 22 doktorun hareketinin bir anlamı olmak lâzımdır. Fakat, her alanda olduğu gibi, sağlık alanında da bu davranışın anlamını kavrayacak yönetici bulmak oldukça güç-tür Türkiye'de...

ORTA DOĞU VE BİZ

FETHİ NACİ

Ferruh Doğan

1962 Küba buhranından sonra Üçüncü Dünya Savaşı'na en çok yaklaşıldığı günleri yaşadık. Sovyetler Birliği'nin ortadoğudaki çatışmaya doğrudan doğruya karışmaya kararlı olması, Boğazlardan her gün geçen savaş gemileri, buna karşılık Birleşik Amerika'nın İsrail'den yana oluşu, herkese korkulu günler yaşattı. Güvenlik Konseyi'nin aldığı **«Ateş kes»** kararı, şimdilik, iki devin bir Üçüncü Dünya Savaşının patlamasına karşı olduğunu göstererek bütün dünyaya rahat bir nefes aldırmıştır.

İsrail - Arap çatışması üzerinde serinkanlılıkla düşünmek gerekir. İstediği kadar emperyalizmin hizmetinde olsun, İsrail devleti diye bir varlık vardır; bu gerçeği tanımamak, İsrail'in haritadan silinmesini istemek, ancak duygusal bir Arap görüşü olabilir. Ne var ki İsrail'in de birtakım gerçekleri gözden uzak tutmaması zorunludur. İsrail halkının gerçek çıkarları, bugünkü politikanın tam tersi bir politika izlenmesini gerektirir: Batı emperyalizmiyle birleşerek Arap halkına karşı çıkmak değil, Arap halkıyla birleşerek batı emperyalizmine karşı çıkmak! İsrail - Arap çatışmasını ortadan kaldıracak temel çözüm, İsrail'in, ilk bakışta pek akla yakın gelmez gibi görünen, böyle bir politikayı izleyebilmesine bağlıdır. Bunun ilk şartı da İsrail'in, İsrail'de yaşayan Arapların (nüfusun yüzde 12'si) millî haklarını tanıması; Birleşmiş Milletler Teşkilâtı kararlarına uygun olarak, Arap mültecilerine memleketlerine dönüş hakkı tanıması ve adil bir tazminat ödemesidir. Arap devletlerinin İsrail'i ve İsrail'in millî haklarını tanıması ancak bu yoldan mümkün olacaktır. Son savaşın getirdiği yeni güçlükleri de ayrıca düşünmek gerekir.

ARAP - İSRAİL savaşı, Türk halkına bütün dünya halklarından daha korkulu günler yaşatmıştır. Savaşan ülkelerden bazıları hudut komşumuzdur. Ve asıl önemlisi, savaşa karışıp karışmamak konusunda irademiz dışında rol oynayan unsurların ağır basmasıdır. Sözde yalnız NATO'ya karşı görevlerimiz vardır, orta doğudaki karışıklık ise NATO'yu ilgilendirmez; oysa Türkiye'deki yabancı askeri üsler, böylesine soyut hukuk mantıklarının dışında bir duruma itmiştir bizi. Bunun içindir ki TİP liderinin basın toplantısında söyledikleri, gerçek millî çıkarlara uygun kaygıları dile getirmektedir: **«Dışişleri Bakanının üslerin bu savaşta kullanılmayacağı hakkındaki sözleri asla tatmin edici değildir. Bu üslerin Arap - İsrail savaşında Amerika tarafından kullanılmaması için hükümetin ne gibi diplomatik müracaatlarda bulunduğu ve kendi gücüne dayanarak ne gibi askeri ve fiilî tedbirler aldığı kamu oyuna mutlaka açıklanmalıdır.»**

Arap - İsrail savaşı, Türkiye'nin NATO üyesi oluşunun, Türkiye'de yabancı askeri üsler kurulmasına rıza gösterişin, Türkiye'nin gerçek millî çıkarlarına ne kadar aykırı olduğunu Türk halkına bir kere daha göstermiştir. Türkiye'de yabancı askeri üsler bulundukça Türk halkının rahat uyumasına imkân yoktur.

ARAP - İSRAİL savaşı, bu arada, mukaddesat satıcılarını hayli güç ve komik duruma düşürmüştür. Her gün dinden, müslümanlıktan söz edenler, Amerika Araplara karşı Yahudilerin yanında yer alınca, ne söyleyeceklerini, neyi savunacaklarını şaşırmışlardır. Milliyetçiliği mevcut sosyal sınıfları inkâr etmek için kullanan sağcılar, yabancı sermaye dolayısıyla, bağımsızlık dolayısıyla milliyetçilik yeni bir öz kazanınca nasıl milliyetçilik bayrağını ellerinden bırakmışlarsa, şimdi de, kitleleri aldatmak ve sömürü düzenini sürdürmek için kullandıkları mukaddesatçılığı —hiç olmazsa bir süre için— bir yana bırakmak zorunda kalmışlardır. Bu, emperyalizmin dümen suyunda gitmenin, kişiliksizliğin kaçınılmaz sonucudur.

ARAP - İSRAİL çatışmasının ortaya çıkardığı bir gerçek de Türk dış politikasının Üçüncü Dünya ülkelerine yaklaşmak için harcar göründüğü çabaların ne kadar temelsiz, ne kadar suni, ne kadar **«müsaadeye bağlı»** olduğudur.

ORTADOĞU olaylarının Türkiye'ye bir etkisi de bütün yurttaşların ilgilenmesi gereken İkinci Beş Yıllık Plan görüşmelerinin gazetelerin ancak yedinci sayfalarında yer bulabilmesine yol açmasıdır. Birinci Plan Anayasa'nın 41. maddesinin gereklerine uygun değildi, İkinci Plan da öyledir. Birinci Plan, devlet işletmelerinde reform yapmadan, toprak reformuna girişmeden, vergi reformunu gerçekleştirmeden beş yılını doldurmuştu. İkinci Plan da hiç bir temel yapı reformu getirmemektedir. Üstelik, devlet eliyle özel sektöre 3 milyarlık kredi sağlanarak, karma ekonomi ilkesi kapitalizm lehine çiğnenmek istenmektedir. Özel sektör eliyle kalkınmayı öngören planın, Anayasa'daki **«yatırımları toplum yararının gerektirdiği önceliklere yöneltmek»** görevini nasıl yerine getireceği merak konusudur. Hem özel sektöre bel bağlayan bir plan yapacaksınız, hem de özel sektör için sadece **«yol gösterici»** olacaksınız! Özel sektörün yaptığı yatırımların 1963 yılında yüzde 43,2'si konutlara giderken, bu oranın 1965'te yüzde 46'ya yükseldiğini, buna karşılık imalât sanayii yatırımları oranında azalma olduğunu hatırlamak, özel sektör eliyle kalkınmaya bel bağlamanın sonuçları hakkında şimdiden bir fikir verebilir. Önümüzdeki beş yıl, Türkiye gibi az gelişmiş bir memlekette temel yapı reformlarına gitmeden, devlet eliyle kalkınmaya öncelik tanımadan bir arpa boyu ilerlemenin, dışarıya bağlı ve bağımlı olmaktan kurtulmanın imkânsız olduğunu gösterecektir. Ekonomik bakımdan dışarıya bağlı ve bağımlı olduğumuz müddetçe dış politikamıza hakim olan unsurların irademiz dışındaki unsurlar olacağı pek açık bir gerçektir. Ortadoğuda her buhran çıkışta irademiz dışındaki unsurların bizi bir maceraya sürükleyip sürüklemeyeceği kaygısından kurtulmamız, temelde, gerçek kalkınma yolumuzu bularak batı emperyalizmine el açmaktan kurtulmamıza bağlıdır.

ORTADOĞU POLİTİKADA «VİETNAM» LAŞTI

● Ortadoğu'da "kaba kuvvet"e başvurarak denge sağlamağa kalkışan Amerika ile İsrail, galibiyete rağmen, "galip gelerek mağlûp düşme" tehlikesiyle karşı karşıya.

HALÛK TANSUĞ

5 Haziran 1967 pazartesi günü Orta Doğu'da patlak veren silâhlı çatışmada, İsrail ile onun arkasında yer alan Birleşik Amerika ve İngiltere, kaba kuvvet açısından, kesin bir başarı sağladılar. Arap ülkeleri ise, Başkan Nâsır'ın istifasını açıklarken belirttiği gibi, kesin bir yenilgiye uğradı.

Arapların tezini benimsemiş görünen Sovyetler Birliği ise dünya kamuoyu nezdinde prestij kaybına uğramış, bir bakıma *"desteklediği devletlerin yardımına koşamaz"* damgasıyla damgalanmış sayılıyor.

Oysa siyaset açısından olaylar tamamen tersine değerlendirilebilir.

Bütün askeri başarılarına rağmen, politikada yenilgiye uğrayanlar, sırasıyla, Birleşik Amerika, İsrail, İngiltere ve genellikle Batı Bloku zihniyetidir.

Ateş kes kararı verildiği sırada Ortadoğu'daki durum...

Belki de Arap ülkeleri de, politik yenilgiyi, hasımlarıyla aynı derecede paylaşmaktadır.

Bunlara karşılık, bu bâdirede siyasi bakımdan *"kâr"*lı çıkan tek devlet, tartışmasız, Sovyetler Birliği'dir.

Çünkü, İsrail, birlikte yaşamak durumunda bulunduğu bütün arap ülkelerini kendine bir daha düşman etmiştir.

Birleşik Amerika, barışçı yollardan yürüdüğü takdirde bir değer taşıyabilecek olan Ortadoğu *"status quo"*sunu sâdece kaba kuvvet yardımıyla kurmak durumuna düşmüştür. Başka bir deyimle, Ortadoğu bölgesinde gerçek ve modern anlamda bir milletlerarası *"status quo"* kurma fırsatını ebediyen elinden kaçırmıştır. *"Büyük değnek"* diye isimlendirilen ve müsbet yönü bulunmayan baskı politikasının *"çıkmaz yolu"*na kendisini kaptırmıştır.

İngiltere, bütün Arap ülkelerinin Nâsır'ın yanında yer alıp yenilgiyi onunla paylaşmaları yüzünden, pek çok Arap ülkesinin başında tutageldiği *"kukla"*larını Amerikan mihverine kaptırma tehlikesi karşısındadır.

Arap ülkeleri, esasen içine sürüklendikleri siyasi, sosyal ve özellikle ekonomik buhranın daha derin uçurumlarına düşmeye mahkûm olmuşlardır. Bu yoksulluğun sebeplerini, Araplar her geçen gün daha fazla batı emperyalizmine ve İsrail'e yükleyeceklerdir.

Sovyetler Birliği ise, batı bloku açısından hayati karakterdeki Ortadoğu bölgesinde Birleşik Amerika'nın kışkırtmasıyla patlak veren huzursuzluk havasına sevinecek tek taraftır. Moskova'nın Ortadoğu'da petrol gibi *"yatırılmış"* bir menfaati yoktur. Ortadoğu'da normal siyasi *"status quo"*nun değil de, anormal *"kaba kuvvet"* dengesinin meydana gelmesi, Sovyetler Birliği siyasetine yardım edecektir. Çünkü Ortadoğu'da huzursuzluğun Amerika tarafından yaratılmış olması, kapitalist sisteme karşı düşmanlığı artıracak, halk kitlelerinin dikkati, son bir ümitle, sosyalist sistem üzerine çevrilecektir.

Şimdi bu genel siyasi değerlendirme dışında, bir de son olayların perde arkası gelişimine bakalım. Ortadoğu'daki askeri çatışma nasıl şekillendi, en son bilgilere dayanarak perde arkasından onu izleyelim:

İsrail'in Arap ülkelerine saldırısıyla ilgili en doğru bilgi Paris kaynaklıdır. Çünkü, 5 Haziran'dan kısa süre önce Fransa'nın Ortadoğu ülkeleri nezdindeki sefirleri, Lübnan başkenti Beyrut'ta Fransız Dışişleri Genel Sekreteri Hervé Alphand'ın başkanlığında toplanmışlardır. Bu toplantıda *Ortadoğu'nun genel* durumu, Paris hükümetine gelen gizli bilgilerin ışığında incelenmiş ve müstakbel gelişmeler en ince ayrıntılarına kadar tesbit edilmiştir.

Hikâye şudur:

Washington yöneticileriyle Moskova yöneticileri, Ortadoğu'da yeni bir *"status quo"*, yani kuvvetler dengesi kurmak kararına varmışlardır. Bu karar gereğince, Birleşik Amerika, Türkiye ve İran'dan askeri üslerini çekecektir. Ortadoğu savunma kuşağını, Yunanistan, Yunan adaları, Kıbrıs, Arabistan bölgesi, *Hint Denizi adaları üzerinde kura*caktır. Ayrıca, yine Amerika, Sovyet-

ler'in Ortado
ilişkilerini g
caktır. Karş
rika'nın Orta
meyeceklerd
"denge" kur

Tabil, Or
rikan siyasi
bölgelerinde
nam gibi teh
rafın çıkarla
*quo"*lara va

Ortadoğu
kurmak yol

ORTADOĞU OLAYLARININ TARİHÇESİ

İsrail Meselesi, Osmanlı İmparatorluğu devrinde ortaya çıkmıştır. Avrupa'da ve özellikle Çarlık Rusya'sında patlak veren Yahudi katliâmı, musevi dininden olanları kendilerine yeni bir vatan aramağa yöneltmiştir.

Filistin'de Yahudi Devleti kurulması teklifinin ilk defa o zamanın Osmanlı padişahı Abdülhamit'e yapıldığı ve onun bu teklifi kesinlikle reddettiği iddia olunmaktadır. *Hattâ, aynı söylentilere göre, Sultan Hamit'in* tahttan indirilişinde bu red cevabı yüzünden Yahudiler büyük rol oynamışlardır.

Rivayetler dışında resmi karakter taşıyan ve Filistin'de bir Yahudi devleti kurulması gereğini yansıtan ilk vesika, 1917 tarihli Balfour Beyannamesi'dir. Zamanın İngiliz Dışişleri Bakanı Lord Balfour, söz konusu beyannameyi hazırlamış ve imzalamıştır.

***İsrail devletini kurmak yolunda* atılan daha sonraki adım, 1929'da İsviçre'nin Zürih şehrinde Yahudi Ajansı ismiyle bir teşkilâtın kurulması olmuştur. Filistin'de gerekli toprakları Arapların elinden satın almak; Filistin'e Yahudi göçünü sağlamak gibi amaçlar için Yahudi Ajansı gerekli parayı toplamaya başlamıştır.**

Hitler gibi ırkçı bir Yahudi düşmanının Almanya'nın başına geçmesi ve Yahudi katliâmına girişmesi, *İsrail oğulları için Filistin'in önemini artırmıştır. 1933* - 1936 yılları arasında Filistin'deki Yahudi cemaati 75 Bin nüfustan 310 Bin nüfusa yükselmiştir.

1936'da Yahudi göçünün büyümesine karşı Filistinli Araplar ayaklanmışlardır. Arap tedhişine karşı ise Yahudi terör teşkilâtı Hagana kurulmuştur. Arapları memnun edebilmek için İngiltere 1939 yılında Yahudi göçünü durdurmuştur. Bunun üzerine Yahudiler, iki yönlü *bir politika izleyen İngilizlere* karşı *mücadele* açmışlardır. Bu arada, Filistin'e Yahudi akını gizlice devam etmiş ve Arapların iddiasına göre İngilizler de buna göz yummuştur. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra İsrail üç yönlü bir boğuşma alanı haline gelmiştir. Araplar, Yahudi ve İngilizleri Filistin'den atmak için uğra-

şırken Yahudiler de Arap sabotaj
karşı mücadelelerin şiddetlendirmiş
bölgede petrol çıkarlarını korumak
mışlerdir.

Nihayet 1947'de mesele Birle
Kurulu'na gelmiş,
teğiyle Filistin böl
bölünmüştür. 1948
bağımsızlığını ilân
mağa zorlamıştır.
rika tanımıştır. Bu
muş ve bugünkü m
lamıştır. 1949'da B
zalanmasını tarafla
listinli Arapların g
1956'de Amerika, İn
ülkelerinin sınırla
imzalamalarına rağ
tir. 1956'da Nâsır
yılın Kasım ayında
karşı bir çıkartma
girişi olan Tiran B
etmiştir. Amerika
vaş durdurulduktan
cü Gazze'ye yerleş
Körfezi'nde serbest
Tiran bölgesinden

İsrail ile Arap
ları bundan sonra d
riye'ye ait altı Mig
tür. İsrail'in Suriye
rine Nâsır Birleşmiş
sinden çekilmesini
ni kendi milli toprak
Diğer Arap devletleri
dirmiş, Sovyetler Bir
tere ise İsrail'in yanı
taraflar arasında si

Ortadoğu'da Savaş!

[illegible] Ortadoğu ile ekonomik ve kültürel [illegible] geliştirmesine engel olmayacaktır. Karşılığında da, Sovyetler, Amerika'nın Ortadoğu politikasını sabote etmeyeceklerdir. Böylece, Ortadoğu'da bir "[illegible]" kurulmuş olacaktır.

[illegible] Ortadoğu'daki Sovyet - Amerikan siyasi anlaşması, dünyanın diğer bölgelerinde de dengelenecektir. Vietnam gibi tehlikeli bölgelerde, her iki tarafın çıkarlarını zedelemeyen "*status quo*"lara varılacaktır.

Ortadoğu'da yeni bir "*status quo*" kurmak yoluna giren Johnson Hükümeti, Kennedy zamanında Nâsır ve Levi Eşkol tarafından imzalanmış gizli anlaşmayı makbul saymamıştır. Nâsır'ın tıpkı Sukarno gibi "*miad*"ını doldurduğu kanısına varmıştır. Kısacası, Nâsır'ı arap halk kitlelerinin izzetinefsini incitmeden devirme kararı almıştır.

Fransız elçilerinin Beyrut toplantısında söz konusu olan bu anti-Nâsır Amerikan planı *(Operation Big Body)* nin detayları şöyledir:

İsrail Suriye'ye tecavüz edecek fakat Nâsır Suriye'nin yardımına koşmayacaktır.

Nitekim, Suriye, İsrail uçaklarının Şam üzerinde bir kaç defa uçmaları üzerine Mısır'a başvurmuştur. Nâsır'dan yardım istemiştir. Nâsır'ın bu taleplere cevabı şu olmuştur: "*Uçaklarımın menzili Şam üzerinde harekâta yetersizdir. Maalesef yardım isteğinizi müsbet karşılamayacağım.*"

Suriye gibi bir Arap ülkesinin İsrail karşısında tek başına bırakılması tabii Arap lideri Nâsır'ın prestijini Arap halkları nezdinde düşürecektir. Bu prestij kaybından yararlanıp Kahire'de CIA'nın yardımıyla, tıpkı Yunanistan'da olduğu gibi, Nâsır'a karşı bir askeri darbe gerçekleştirilecektir.

Daha sonra Arap'ların gururunu okşamak amacıyla İsrail kuvvetleri Suriye topraklarından güya Amerika'nın "*zoru*" ile geri çektirilecektir. Birleşmiş Milletler'de Amerikan Başdelegesi Yahudi asıllı Goldberg bile Araplar lehine konuşacaktır.

Böylece Arapların gururu okşanacak, İsrail'in hayati çıkarları tehlikeye düşürülmeyecek, Nâsır devrilecek, bir Arap - İsrail antlaşması uygulanacak, Amerika'nın Ortadoğu için istediği ve Sovyetler'in de kabullendiği "*status quo*" kurulmuş olacaktır.

Ancak, bütün bu hesaplara rağmen, Amerikan askerlerinin Sovyet itirazlarını hiçe sayarak Vietnam tarafsız bölgesine girmeleri, şartları tamamiyle değiştirmiştir. Moskova yöneticileri bu durumdan tedirgin olmuşlardır.

Bu sebeple, Sovyetler, Kahire'deki sefirleri aracılığıyla Nâsır'ı Amerikan planından haberdar etmişlerdir.

Her halûkârda devrileceğini anlayan Nâsır, umutsuzca bir teşebbüse kendisini atmıştır. Evvelce Suriye'nin yardım talebini kabule yanaşmazken, birden Suriye'yi bahane edip Amerikan planını bozacak teşebbüslere girişmiştir. Sadece Gazze sınır bölgesinde ve Mısır topraklarında mevzilenmiş Birleşmiş Milletler Barış Gücü'ne çekilmeleri emrini vermekle kalmamış, Washington yöneticilerini güç durumda bırakmak amacıyla Akabe Körfezi'ni de kapatmıştır. İsrail ise, eski Genelkurmay Başkanı Moşe Dayan'ı Savunma Bakanlığına getirerek savaşa girmiştir.

Bütün bu planlar ve ihtimaller, Beyrut'taki Fransız elçileri konferansında ele alınmış; Fransa'nın gelecek olaylara hiçbir şekilde karışmaması gerektiği kararına ittifakla varılmıştır.

Nitekim, sonraki olaylar, Fransız tahminlerini yüzde yüze yakın bir nisbette doğrulamış bulunuyor.

MOŞE DAYAN
(Tehlikeli zafer!)

NASIR
(Başı istenen adam!)

İsrail uçaklarının Akdeniz'deki Amerikan ve İngiliz uçak gemilerinden yararlanarak Mısır radarlarının arkasından saldırıya geçmeleri ve Mısır hava kuvvetlerini bertaraf etmeleri Moşe Dayan'ın kesin zaferini sağlamıştır.

Fakat Arapların bu derece yenilgisi, İsrail'in bu derece kesin galibiyeti, neticede, İsrail taraftarı Amerika'yı güç duruma düşürmüştür. Washington'ın Ortadoğu'da siyasi "*status quo*" kurma planları aksamıştır. Mesele, tamamiyle "*kaba kuvvet*" alanına sürüklenmiştir.

Şimdi Washington yöneticileri ve İsrail liderleri, askeri galibiyet sonrası ortada beliren siyasi problemlerle karşı karşıyadırlar. Çünkü galip gelerek mağlûp düşmek tehlikesi, Washington ve Tel Aviv karşısında bir heyûla gibi kol gezmektedir.

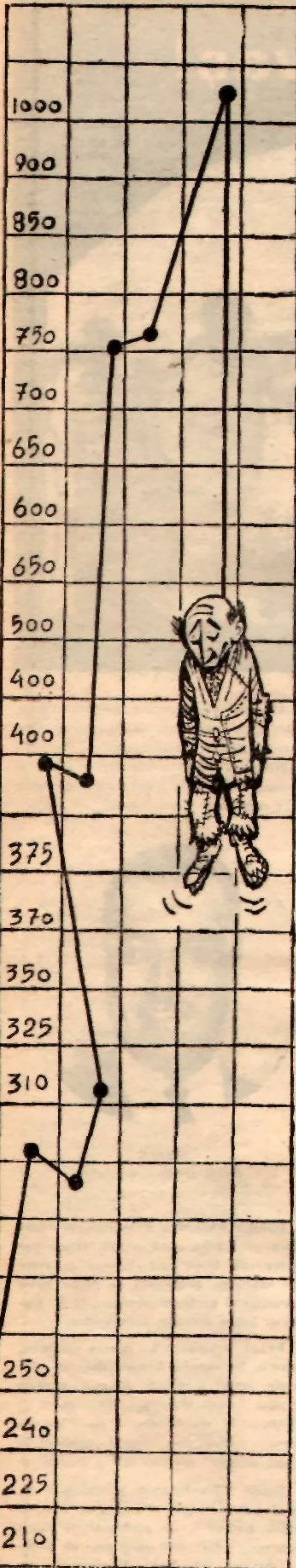
Kısacası, Ortadoğu, siyaset alanında kelimenin tam anlamıyla "*Vietnamlaşmış*"tır.

ARİHÇESİ

[illegible] Arap sabotajlarına ve İngiliz'lere [illegible] şiddetlendirmişlerdir. İngilizler i[illegible]e [illegible] korumak için direnç göster[illegible].

[illegible] mesele Birleşmiş Milletler Genel [illegible] ve özellikle Amerika'nın [illegible] Araplar ve Yahudiler arasında [illegible] David Ben Gurion İsrail'in [illegible] ve Arapları sınır dışına çık[illegible] İsrail'in bağımsızlığını ilk önce Ame[illegible] Arap Kurtuluş Ordusu kurul[illegible] fiilen ilk defa o zaman baş[illegible] Milletler, bir mütareke im[illegible] kabul ettirmiş, fakat İsrail Fi[illegible] kararına uymamıştır. [illegible] ve Fransa'nın İsrail ve Arap [illegible] garanti altına alan bir anlaşma [illegible] karşılıklı çatışma devam etmiş[illegible] Kanalı'nı millileştirmiş, aynı [illegible] İsrail, Fransa ve İngiltere, Mısır'a [illegible] yapmış, İsrail Akaba Körfezi'nin [illegible] Tiran Boğazı'na kadar bütün bölgeyi istilâ [illegible] Amerika ve Rusya'nın müdahalesi üzerine sa[illegible] sonra Birleşmiş Milletler Barış Gü[illegible] yerleşmiştir. 1957'de Amerika'nın Akabe [illegible] serbest geçişi garanti etmesi üzerine İsrail [illegible] çekilmiştir.

[illegible] ile Arap devletleri arasında sınır çatışma[illegible] sonra da devam etmiş, 1967 Mayıs'ında Su[illegible] altı Mig uçağı İsrail tarafından düşürülmüş[illegible] Suriye'de bir darbe hazırladığı iddiası üze[illegible] Birleşmiş Milletler askerlerinin Gazze bölge[illegible] çekilmesini istemiş, daha sonra Akabe Körfezi'[illegible] milli toprakları arasına kattığını ilân etmiştir. [illegible] devletleri de Nâsır'ı desteklediklerini bil[illegible] Sovyetler Birliği Arapların, Amerika ile İngil[illegible] İsrail'in yanını tutmuştur. Nihayet 5 Haziran'da [illegible] arasında silâhlı çatışma başlamıştır.

HAYAT GRAFİĞİ

İkinci beş yıllık planın sosyalist açıdan eleştirisi

ikinci plan döneminde de sosyal gerginlik artacak

● Özel sektöre öncelik tanıyan ikinci beş yıllık kalkınma planı, gönüllü özel tasarruflar gerçekleşemeyeceği ve özel sektör sanayiden çok montaja ve lüks konutlara yatırım yapacağı için başarıya ulaşamayacaktır.

Prof. Sadun AREN

BİLİNDİĞİ gibi, kamu sektörü ekonominin esası ve itici gücü olarak alınmadıkça, gerçek anlamında bir plan ve plancıktan bahsedilemez. Bundan ötürü, birincisi gibi ikinci Beş Yıllık Plan da, bir plan olmaktan ziyade Hükümetin beş yıllık bir devre içinde yapmayı düşündüğü işleri, varmak istediği hedefleri ve bu maksatlarla alacağı tedbirleri topluca gösteren bir vesika olmaktan öteye bir mâna ifade etmemektedir.

Bu temel görüşü ifade ettikten sonra, halen Büyük Millet Meclisinde tartışılmakta olan Beş Yıllık Plan belgesinin ana hatlarını ve başarı şansını kısaca görelim:

Temel hedefler

İkinci Beş Yıllık Plan başlıca hedef olarak kalkınma hızını (yani gayrisafi millî hasılanın yıllık artış oranını) % 7 olarak tespit etmiştir. Bu oran Birinci Beş Yıllık Planda da aynıydı.

Nüfusun yılda % 2,6 arasında artacağı tahmin edildiğinden, adam başına düşen millî gelir artışı ortalama % 4,4 olacaktır. Ancak, millî gelirdeki artışın % 1,9'unun vergilere ve gönüllü tasarruflara gideceği hesap edildiğinden, fert başına ortalama tüketim artışı, plana göre yılda % 2,5'tur. Yani, fertlerin refahlarının göstergesi olan özel tüketimleri, yılda ortalama % 2,5 artacaktır.

Planın diğer hedefi, Türk ekonomisinin dışa bağlılığını azaltmaktadır. Yapılan tahminlere göre, alınacak tedbirler sayesinde, fevkalade dış kaynak ihtiyacı (yani konsorsiyum kredileri) 1968'de gayrisafi millî hasılanın % 2'sinden, 1972'de % 1,7'ye düşecektir. Ancak bu oran düşüşü mutlak rakamda bir azalma sağlamamaktadır.

Planın ayrıca belirtilmeyen, fakat her tarafında tekrarlanan bir hedefi de, gelir dağılımındaki adaletsizliği azaltmak ve böylece sosyal adaleti sağlamaktır. Örneğin planda, gelir dağılımının düzeltilmesinden ötürü, özel tüketimdeki ortalama % 2,5'luk yıllık artışın az gelirli sınıflar için fiilen bunun üstünde olacağı ifade edilmiştir.

Yatırım - finansman

Plan devresinde ortalama Sermaye / Hasıla katsayısının 3.25 olacağı (yani millî geliri 1 lira artırabilmek için 3.25 liralık yatırım yapılması lâzım geldiği) hesap edilmiştir. Buna göre, % 7

Tablo 1: Kaynaklar Harcamalar

(1965 Fiyatları ile)
(Milyar TL.)

	1967	1968	1969	1970	1971	1972	% Artış 5 Yıllık	% Artış Yıllık
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
A — Toplam Kaynaklar	86,8	92,9	99,4	106,4	113,6	121,4	39,9	7,0
1. GSMH	85,1	91,1	97,4	104,3	111,6	119,4	40,3	7,0
2. Dış Tasarruflar	1,7	1,8	2,0	2,1	2,0	2,0	17,6	3,3
B — Toplam Harcamalar	86,8	92,9	99,4	106,4	113,6	121,4	39,9	7,0
1. Yatırım harcamaları	16,9	18,8	21,0	23,6	26,6	29,0	71,6	11,4
a) Sabit Sermaye Yatırımları	16,1	17,5	19,6	22,1	25,9	27,3	69,6	11,2
— Özel yatırım	7,4	8,1	9,3	10,5	11,7	13,3	79,7	12,5
— Kamu yatırımı	8,7	9,4	10,3	11,6	13,3	14,0	60,9	10,0
b) Stok Değişmeleri	0,8	1,3	1,4	1,5	1,6	1,7	112,5	16,3
2. Tüketim harcamaları	69,9	74,1	78,4	82,8	87,0	92,4	32,2	5,8
a) Özel tüketim	57,9	61,1	64,5	67,8	70,4	74,1	28,0	5,1
b) Kamu tüketimi	12,0	13,0	13,9	15,0	16,6	18,3	52,5	8,3

2. Beş yıllık Plan Cilt II Sf. 7

Ekmek yediği sofraya bıçak atanlar

SUÇLULARIN şaşkınlığı içindeler. Çalmakta çırpmakta değil. Çalmakta çırpmakta, hayınlıkta dehşet bir alışkanlıkları var. Hangi şart içinde olursa olsun bu alışkanlıklarını hiç yitirmiyorlar.

Ama bir Ortadoğu bunalımına gelince ne yapacaklarını, tutumlarının ne olacağını bilemiyorlar, apışıp kalıyorlar. Bütün olaylar karşısında de böyleler. Bu, kişiliği olmayan insandır. Bu, kendi kendine yetmeyen insandır. Bu yozlaşmış insandır. Bu, bağımlı insandır. Bu, taklit insandır. Bu, yaratıcılığını yitirmiş bir sınıfın insanıdır. Bu, sınıf olarak maymunlaşmış bir insan bölüğüdür. Bu sınıftan içinde yaşadığı millete, memlekete hiç bir hayır bekleyemezsin. Bu, hastalanmış bir bölüktür.

Yozlaşmış, maymunlaşarak kişiliğini yitirmiş bu insanların hiç bir idealizmi olamaz. Bencildir. Kendi piresi için milletin yorganını da yakar, evini de yakar, topyekûn memleketini de yakar. Dikkat buyurulsun, kendi işe yaramaz piresi için.. İnadı için, piresinin inadı için memleket yakanı da anlarım. Ona saygı da duyarım. Piresinin faydası için, bir pirelik fayda için memleket yakanı anlamam. Onlara maymundur, hastadır, yozlaşmıştır, derim.

Türkiye'de oturan burjuvalar Avrupa'daki, Amerika'daki ağalarının maymunudurlar. Hemen hemen her yazımda bir yolunu bulup Türkiye'de oturan burjuvalara maymun diyorum. Ama ne dediğimi biliyorum. İstiyorum ki bunların kişiliği olmadığını, maymun olduklarını, köksüz, zavallı, hasta, yozlaşmış insanlar olduklarını dünya âlem bellesin. Çünkü Türkiye'de oturan burjuvaların bu memlekette büyük rolleri var. Bir koca milletin ölümüne kalımına karışıyorlar. Onlar ölümde de kalımda da söz sahibi.

Türkiye toprakları ölüyor. Otuz yıldır bilim adamları, yerlisi yabancısı bağırıyor çağırıyor.. Hiç duyuyor mu Türkiye'de oturan burjuvazi.. Üstelik de bir kanun tasarısı hazırlıyorlar ki... Bu ölümün tuzu biberi... Ben diyorum ki Türk topraklarını ancak Türkler kurtarabilir, Türkiye'de oturan burjuvalar değil. Yazık ki kendi topraklarını kurtarmak için Türk milletinin elinde öyle çok bir şey yok. Tutsak edilmiş, bağımsızlığını yitirmiş bir millet. Hiç bir şey gelmiyor fıkaranın elinden şimdilik. Yakasını komprador burjuvazinin eline bir kaptırmış ki olmaya gitsin. Bu gidişle çok yakında Türkiye aç kalacaktır. İnsansanız bunu duyun. Söylediklerim gerçekse hepimiz suçluyuz. Bir koca milletin topraklarını Türkiye'de oturan burjuvalarla bir olup öldürüyoruz. Yarın tarih de insanlar da yakamıza yapışacak, siz birer alçaksınız, diyecek.

Topraklar gidiyor, gitti bile. Bir karış toprak için canlarını vermeğe ant içen kahramanlar, nerdesiniz: Toptan Türkiye ölüyor, nerdesiniz yiğitlerim!

Geri kalmış memleketin burjuvazisi, artık iyice biliniyor ki, ekmek yediği sofraya bıçak sokandır. Geri kalmış memleketlerin yüreğine saplanmış bir ihanet hançeridir. Orman tasarısını çıkarmasalar da Türkiye toprakları ölüyor zaten. Bu kadar acelelerine sebep ne? Başka satacak bir şey kalmadı mı ola Türkiye'de? Herif her istediğini yapar.. Bir günde yok da eder. Yalnız doğu bölgesini değil tekmil Türkiye'yi kirletir de. Üçüncü bir dünya Savaşı patladığında, hiç sayı suyu yokken, bu masum milleti atom hedefi yapıp, altı saat içinde imha edilmek durumuna sokar da.. Çünkü bu memleketin sahibi yok. Bu milletin yiğitleri Çanakkale'de şehit düştü. Dumlupınar'da yatıyor.. Biraz umutsuz mu konuşuyorum. Ben de biliyorum, daha onlardan var. Hepsi Çanakkale'de ölmedi. Ama neredeler? Neden bir milletin topyekûn imhasına karşı çıkmıyorlar? Toprakların ve kültürün? Çok ağır mı konuşuyorum? Sanmıyorum.

Bir de kültür politikası var, Türkiye'de oturan burjuvaların.. Son günlerin somut örneklerini söyleyeyim size. Biliyorsunuz, bir İzmit kâğıt fabrikası var. Burada gazete ve kitap kâğıdı yapılır. Türkiye'de çıkan gazetelerin büyük bir kısmı komprador burjuvazinin emrinde. Bir kısmı da baldır bacak basar. Bir kısmı da Türk çocuklarına sömürgeci propagandası yapar. İşte bu gazetelere her gün kırk elli, yüz ton kâğıt verilir.

Bir de bu fabrika kâğıt tüccalarına kâğıt satar.

Gel gör ki bu fabrika kitapçılara, yayıncılara kâğıt vermez. Verse de canını alarak verir. Çünkü kitap namuslu bir iştir. Çünkü kitapların çoğunluğu yozlaşmış burjuvazinin işine gelmez.

Kitapların bir kısmını toplatıyorlar. Toplatamadıklarını da kâğıt darlığı yaratarak, yayıncıları karaborsacılara muhtaç ederek önlüyorlar.

Şimdi, şu anda durum şu: İzmit kâğıt fabrikası kitapçılara, yayıncılara kâğıt vermiyor. Yayıncılar aylardır kâğıt için para yatırmışlar, bekliyorlar. Kâğıt tüccarlarının depoları kâğıtla dolu. Yayıncılar sıkıştı. Kâğıdı ne fiyatına olursa olsun alacaklar. Ve kâğıt fırlıyor. Kâğıtçılar devlet aracılığıyla milyonlar vuruyor.

Ya sinema politikası bunların.. Ya eğitim politikaları.. Bu kadar da olmaz ki.. Bir bölük insan bir millete böylesine meydan okuyamaz ki...

Soy soğana çevir, karaborsa yap... Her istediğini yap.. Bir milletin ne kadar değeri varsa açık açık saldır, imha et, imhaya çalış.. Bu kadar da pervasızlık!.. Benim bu burjuvaların işine aklım ermiyor. Kendilerini ne sanıyorlar. Bir milleti ne sanıyorlar ola! Pervasız olmakta böyle sürüp gidecek olurlarsa başlarına iş açacaklar. Ziyanı millete de dokunacak. Milletlerin sabrı geç taşar ama, belâlı taşar.

Demokratik düzenin bir takım zorunlukları var. Ne olur şu burjuvalar buna azıcık uysalar. Azıcık Anayasaya yaklaşsalar. Kıyamet mi kopar yani. Biraz da karaborsa yapmasalar. Biraz da memleketi satmasalar. Azıcık da Türkiye'yi düşünseler. Adam ekmek yediği sofraya bıçak sokar mı hiç! Onların çoluk çocukları da belki Türkiye'de oturacak. Adam bunu düşünmez mi hiç!

Hiç çalışmasınlar Türkiye'de bundan böyle faşizm yapamazlar. Demokratik düzenden başka çareleri yok. Yok, yok, yok.. Bunu anlamamak için insanın gerçekten ahmak olması gerek.

Yaşar Kemal

kalkınabilmek için gayri safi millî hasılanın ortalama % 22.7'sinin yatırımlara ayrılması gerekmektedir.

Bu yatırım hacmi, gayrisafi millî hasılanın % 20,8'i oranında iç ve %1.9'u oranında dış tasarruflarla karşılanacaktır. (tablo: 1)

Özel sektör

Bir numaralı tablodan hesap edileceği üzere 1968'de yatırımların % 47'si özel sektör tarafından yapılırken, 5 yıl sonra, yani 1967'de bu oran % 49'a çıkmaktadır.

İki numaralı tabloda özel sektör yatırımlarının nasıl finanse edileceği gösterilmiştir. Bu tablodan anlaşılacağı üzere, özel sektöre, yatırımlarını yapabilmesi için, 1970'den itibaren kamu sektöründen (yani vergi hasılatından) kaynak aktarılacaktır. Bu suretle özel sektöre aktarılacak kamu parasının miktarı artarak 1972'de 1,5 milyar liraya baliğ olmaktadır. Bu meblâğ özel sektörün kendi tasarrufunun % 13'ü civarındadır. Gene teblodan anlaşılacağı üzere dış tasarrufların da yarısı özel sektöre tahsis edilmektedir.

Yukarıdaki rakamlardan anlaşılacağı üzere, İkinci Beş yıllık Plan Adalet Partisinin özel sektörcü görüşünü tamamiyle aksettirmektedir. Zaten; planda (cilt 2, sayfa 62) *"İkinci Beş Yıllık Plan döneminde imalât sektörü gelişiminin uzun vadede esas olarak özel sektöre bırakılmasını sağlayıcı bir politika izlenecektir"* denmek suretiyle bu husus açıkça da ifade edilmiştir. İkinci Beş Yıllık Planın bariz karakteri budur.

Başarı şansı

İkinci Beş Yıllık Plan hedeflerine başlıca iki sebepten ötürü erişilemiyecektir.

Bir kere, gönüllü özel tasarruflar gerçekleşemiyecektir: Plan, gönüllü özel tasarrufları tahmin ederken marjinal tasarruf eğilimini % 20.6 olarak kabul etmiştir. Yani fertlerin, ilâve ve net olarak, ellerine geçecek her 100 kuruşun 20 kuruşunu tasarruf edecekleri farzedilmiştir. Bu, çok yüksek bir orandır. Bu konuda yapılan gözlemler ve bilim verileri, azgelişmiş memleketlerde fertlerin artan gelirlerini gittikçe artan oranlarda tüketime harcadıklarını göstermektedir. Bundan ötürü planda öngörülen gönüllü tasarruflar büyük ölçüde gerçekleşmiyecek ve buna bağlı olarak yatırımlar da hedeflere ulaşamıyacaktır.

İkinci olarak, özel sektör, elindeki tasarrufları planın öngördüğü gibi sanayie, hele ciddi sanayie değil, başlıca montaj ve lüks konut inşaatına yatıracaktır. Yatırımlardaki bu sapma da plan hedeflerinin gerçekleşmesinin bir diğer nedeni olacaktır.

Halk ne kazanacak?

Planda toprak reformu yoktur. Oysa toprak reformu yapılmadan tarımdaki gelir dağılımının adaletsizliğini gidermek mümkün değildir. Tersine bu durumda tarım geliştikçe bu sektördeki adaletsizlik artacaktır. Ayrıca, plan döneminde vasıtasız vergilerin oranı % 30 dan % 29'a düşeceği için (bu husus da plan belgesinde yazılıdır), vergi sistemi daha adaletsizleşecektir. Nihayet kamu sektöründen özel sektöre yapılacak aktarmalar ve aynı sonucu doğuran diğer çeşitli teşvik tedbirleri de, gelir dağılımını ters yönde etkileyecektir. Böylece 5 yıl sonra gelir dağılımındaki adaletsizlik azalmıyacak tersine daha da artacaktır.

Bu durumda, plan hedefleri farz-ı muhal gerçekleşse bile, halkımızın büyük çoğunluğunun refahında hissedilir bir değişiklik olmıyacak ve sosyal gerginlik daha da artacaktır.

Tablo: 2: Özel Yatırımlar ve Kaynaklar (1967 - 1972) (Milyar TL. ve %) (1965 Fiyatlarıyla)

	1967	1968	1969	1970	1971	1972	% Değişim	
							Beş Yıllık	Ortalama Yıllık
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
Özel Yatırımlar	7.9	8.9	10.1	11.4	12.7	14.3	81.0	12.6
Kaynaklar	7.9	8.9	10.1	11.4	12.7	14.3	81.0	12.6
İç Tasarruflar	7.6	8.4	9.3	10.1	10.8	11.8	55.3	9.3
Dış Tasarruflar	0.6	0.7	0.8	0.9	1.0	1.0	66,7	9.1
Kamudan Net Kaynak Transferi	- 0.3	- 0.2	—	0.4	0.9	1.5	—	—

2. Beş yıllık Plan, Cilt II, sayfa 43

Tablo 3: Tasarruf Açığı (1965 Fiyatları ile Milyar TL.)

	1967	1968	1969	1970	1971	1972
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Toplam Yatırımlar	16.9	18.8	21.0	23.6	26.6	29.0
Yurt İçi Tasarruflar	14.9	16.4	18.2	20.3	22.6	24.5
a) Gönüllü Tasarruf.	7.6	8.4	9.3	10.1	10.8	11.8
b) Kamu Tasarruf.	7.3	8.0	8.9	10.2	11.8	12.7
Ek Tasarruf Gereği	2.0	2.4	2.8	3.3	4.0	4.5
Dış Tasarruflar	1.7	1.8	2.0	2.1	2.0	2.0
Yurt İçi Tasarruf Gereği	0.3	0.6	0.8	0.2	2.0	2.5

2. Beşyıllık Plan, Cilt, II, sayfa 13

DÜNYADA YEDİ GÜN

TAÇLI BİR MÜSTEBİT GELİYOR!

■ *Almanya'da büyük protestolarla karşılanan İran Şahı, Türkiye'deki İranlı öğrencileri kendi kurdurduğu partiye sokmak için baskı yapıyor ve Türkiye'ye gelişinde kendisini alkışlatmak için "öğrenci" adı altında şakşakçılar gönderiyor...*

İran'da şahın saltanatı terör ve zulümle ayakta durmaktadır. İranlı öğrencilerin dağıttıkları yukarıdaki broşürlerde Şah polisinin yaptığı zulüm ve işkencelerden örnekler görülmektedir.

İRAN Şahı Rıza Pehlevi ile eşi Farah Diba'nın Almanya'yı resmi ziyareti sona erdiği halde, Alman polisinin İran'lı öğrenciler arasında yarattığı terör havasının etkileri hâlâ devam etmektedir. Hattâ sadece İran'lı öğrenciler değil, o ağırabşlı, itaatkâr Alman halkı bile, Şah'ı kazasız belâsız İran'a göndermek isteyen Alman polisinin sert müdahalelerine maruz kalmıştır. Kişisel hürriyetlerinin kısıtlanması yüzünden, Almanlar, İran Şahı'nı gittiği her şehirde adamakıllı yuhalamışlardır.

Köln, Aachen, München, Berlin gibi bellibaşlı merkezlerde düzenlenen proteto yürüyüşleri ve sosyete dergileriyle televizyonun bütün gayretlerine rağmen halkın Şah ile eşine hiç ilgi göstermemesi, zorba bir düzenin taçlı temsilcisine Alman halkının cevabı olmuştur.

Şahın geleceği günler yaklaştıkça polis makamlarının telaşı da son haddine varmıştı. Her eyalet İranlı öğrencileri zararsız hale getirmek için bir yol arıyordu. Örneğin Berlin polisi İranlı öğrencileri tutuklayarak hapishaneye göndermiş, Köln şehri oda hapsi vermiş, Aachen polisi de öğrencileri zoraki bir geziye tâbi tutarak şehirden uzaklaştırmıştı.

Köln polisi, daha önce öğrencilere bağlı oldukları Emniyet müdürlükleri yoluyla yollattığı mektuplarda, Almanya'dan kovulacakları tehdidinde bulunmuştu.

Ancak polisin bütün hesaplarının yanlış olduğu daha ilk adımda anlaşılmış, başkent Bonn'da derhal harekete geçen gruplar bir beyanname ile halkı misafir hükümdarları protestoya davet etmişlerdir. Altında yazanların adı ve adreslerini de taşıyan beyanname şahın ve rejiminin içyüzünü ortaya koymaktadır.

Bu hava içinde Almanya'ya gelen Şah, Bonn-Köln Hava Alanında 3500 polisin himayesinde karşılanmıştır. Her çatının üstünde, her direğin dibinde polis görülüyordu. Akşam şereflerine verilen yemekte ünlü Schloss

ŞAH PEVLEVİ (Taçlı müstebit)

Brühl'ün bütün köşe bucağında bombalar aranmıştı; şah ve eşinin bulunduğu konserde de sıraları davetlilerden çok polisler doldurmuştu. Bu konsere gelirken, fakir İran halkının imparatoriçesi üzerinde 300 Milyon Mark değerinde bir mücevher taşıyordu. Bütün bu tablolar, bir dikatörün halkın hışmından nasıl korunabildiğini açıkça gösteriyordu.

Şah'ın gelişi dolayısıyla halkın günlük düzeni de altüst edilmiştir. Almanya'nın can damarları autobahn'lar (yani beş altı şeritli şehirler arası caddeler) trafiğe kapatılmış, şahın geçeceği caddelerin üzerinde bulunan bütün evler, dükkânlar, birahaneler boşaltılmıştır. Tek tük de olsa Şah'ı karşılamak için elini havaya kaldıranlar dahi kafalarına cop yemiş, üzerlerine hortumla su sıkılmıştır. Bu durum Almanları çileden çıkarmış. Münih'de ve Berlin'de büyük protesto yürüyüşleri yapılmış, Şah yuhalanmıştır. Münih'liler ellerinde *"Şah'ı Amerika'ya gönderin"*, *"İran İranlılarındır"* yazılı pankartlar taşımış ve üzerinde *"Şah rejiminin kurbanlarına"* yazılı bir çelengi Şah'ın bulunduğu binanın kapısına koymuşlardır. Berlin'de gösteriler daha da büyümüş ve bu arada 21 yaşında bir aylık evli bir Alman genci polis kurşunu ile can vermiştir.

تاریخ ....

انجمن ملی دانشجویان ایرانی در ترکیه

اینجانب فرزند دارای شناسنامه شماره
صادره از متولد سال در شهرستان ودانشجوی سال
دانشکده دانشگاه با استحضار از مفاد اساسنامه
آن انجمن تقاضای عضویت در انجمن ملی دانشجویان ایرانی در ترکیه را می نمایم
خواهشمند است در صورت موافقت عضویت اینجانب را بپذیرید .

امضاء

نشانی :

İran'da Şah'ın kurdurduğu parti Türkiye'ye de el atmıştır. "İranlı Öğrencilerin Türkiye Millî Dernekleri" adı ile kurulan paravan derneğe öğrenciler solda görülen dilekçe ile kaydettirilmekte ve kendilerine tüzük olarak sağda görülen parti tüzüğü verilmektedir.

Geçen hafta Şah İran'a dönmüş ve Alman polisi eziyet ettiği insanlarla başbaşa kalmış bulunmaktadır. Artık hesap sorulacaktır. İlk olarak İran'lı öğrenciler, kendilerine kanun zorlanarak uygulanan müeyyidelere karşı mahkemeye başvuracaklardır. Halk, verdiği bir ölünün ve bir müstebit uğruna çektiği bu işkencenin hesabını sormağa hazırlanmaktadır. Almanya Türk öğrencileri Federasyonu Başkanı Devrim Ulucan da, İran'lı öğrencileri ziyaret ederek yapacakları harekette kendileriyle birlik olduklarını bildirmiştir.

■ *İran Şahı Türkiye'deki öğrencileri kendi partisine sokmak için baskı yapıyor...*

Almanya gezisi tam bir fiyasko ile sona eren İran Şahı, bu hafta sonunda, 16 Haziran'da Türkiye'yi ziyarete hazırlanmaktadır. Almanya'da prestiji sıfıra inen Şah, Türkiye'de moralini takviye edebilmek için, şimdiden bazı sözde öğrencileri kendisini alkışlatmak için Türkiye'ye göndermiştir.

Esasen halkından tamamen kopmuş olan ve terörle ayakta durabilen İran Şahı, kendisini kuvvetli gösterebilmek için çeşitli propaganda usullerine baş-

başvurmaktadır. Meselâ Şah'ın ikinci beyaz kitabı basılmak üzeredir. 500 Bin adet basılacak olan *"Ak Devrim - Engelab'e Sefid"* adlı eser dünyanın çeşitli dillerinde yayınlanacaktır. Gazetelerin yazdığına göre bu kitap liselerde bütün olarak, ortaokul ve ilkokullarda da özet halinde okutulacaktır. Bu kitabın tirajı, İran'da en çok satılan kitabın tirajının yüz mislidir. Hiçbir satış şansı olmayan *"Ak - Devrim"*'in bütün baskı masrafları tabii İran halkının sırtından çıkarılacaktır. İran resmî istatistiklerinin açıkladığına göre, radyo ve yayın dairesinin bütçesi 1956'da 20 Milyon Riyal (yaklaşık olarak 1 Milyon D.-M.) iken 1967'de 530 Milyon Riyal olmuştur. Demek ki, on yıl içinde rejim propaganda gücünü 26 kat artmıştır.

İran'ın millî geliri Şah'ın propagandasını yapmakta başka işlere de yaramaktadır. Meselâ, 110 Milyon Dolar karşılığında Sovyetler Birliği'nden silâh satın alınmıştır.

Sovyetler Birliğinden alınan ölüm araçları acaba kime karşı kullanılacaktır? Rusya'ya karşı mı? Diğer sosyalist ülkelere karşı mı? ...ksa Şah'ın

حزب ایران نوین

۱- اعلامیه تشکیل حزب
۲- اصول عقاید و هدفهای حزب
۳- اساسنامه حزب

مصوبات هیئت موسس
در جلسه مورخ ۲۴- آذر ماه ۱۳۴۲

gerçekleştirmek istediği Plan İslamizm lehinde ve Nasır'a karşı mı? Belki de bütçenin yüzde 60'dan fazlasını yiyen ve rejimi süngü gücü ile koruyan ordunun halkın ayaklanmasına karşı daha güçlü olması için mi?

Şah üniversite öğrencilerine karşı pek insafsızdır. Bu davranışın sayısız örnekleri vardır: Geçen yıl P - Pur Mehdi'nin Türkiye'den İran rejiminin isteği üzerine sınırdışı edilmesi, İngiltere'de gösteri yapacak olanlardan bir kaçının Şah'ın ajanları tarafından bıçaklanması, Almanya'dan iki öğrencinin kaçırılması, Amerika'da bir öğrencinin gözünün patlatılması ve defalarca baskıya uğrayan Tahran Üniversitesi'nde tutuklananlara yapılan işkenceler... Baskı sırasında ezilen, dövülen, ağır şekilde yaralanan erkek öğrenciler ve ırzlarına geçilen kız öğrenciler...

Şah, kudretini, yurt dışında değişik şekillerde göstermektedir. İran'da kurdurduğu parti bağımsız ve hükümran bir devlet olan Türkiye'ye de el atmış ve Şah piyonlarını Ankara'ya, İzmir'e, Erzurum'a kadar sürmüştür. Çünkü onun satranç tahtasında sadece siyahlar oynamaktadır. İstanbul'da oyun biraz daha ihtiyatlı ve değişik oynanmaktadır. Kurulmuş bir İran talebe teşkilâtı varken 1250 Lira kiralık bir lokal temin edilmiş ve yeni bir teşekkül kurulmuştur. Şah'ın kapıkulu diktatörlüğü ile ün yapmış General Ehram'ın bir akrabası ile Şah'ın bir kaç bendesinin yönetiminde kurulan yeni cemiyet, pek çok İran'lı öğrenciye cazip gelecek imkânları hazırlamakla uğraşmaktadır. Bakalım bu uğraşılar, İstanbul'da okuyan toplumcu İran gençlerini ne derece etkileyebilecektir?

■ *Almanya'daki fiyaskonun Türkiye'de de tekrarlanmaması için Şah şakşakçılar gönderiyor.*

Bu cemiyetin tüzüğü, Şah'ın seçmiş olduğu Başbakan'ın kurduğu ve hele iktidarda olan *"İran Novin"* Partisi'nin tüzüğüdür. Nitekim yeni cemiyete kaydolmağa çeşitli tehditler ve vaadlerde zorlanan öğrencilere tüzük olarak partinin tüzüğü verilmektedir. İlginç olan bir nokta da, bu partinin bir siyasi teşekkülden çok bir propaganda teşkilâtı olmasıdır.

Oysaki, İttilaat ve Keyhan'dan aldığımız ithalat ve ihracat rakkamları her şeyi ortaya koymakta ve Şah'ın yönettiği rejimin İran'a ne şekilde yararlı olduğunu göstermektedir.

Musaddık'ın başbakan olduğu 1952 yılında ithalat tutarı 5.031.400 Riyal ve ihracat 5.837.500 Riyal'dir. 1960'ta ise ithalat korkunç bir yükselişle 52.607.100 Riyal'i bulmuş, ihracat 8.359.800 Riyal'de çakılıp kalmıştır.

Yeni partinin tüzüğünün 10. sayfasında ise Musaddık'tan sonra İran'ın dev adımlarla kalkındığı anlatıldıktan sonra sorulmaktadır: *"Acaba bu kadar kalkınmış bir ülkede devrime ve reforma ne lüzum vardır?"*

İşte tamamen yalan temeli üzerine kurulmuş ve sadece terörle ayakta durabilen bir istibdadın taçlı temsilcisi bu hafta Türkiye'ye gelecektir ve Almanya'daki fiyaskonun Türkiye'de de tekrarlanmaması için İran'dan *"öğrenci"* diye gönderilen istibdadın uşaklarına alkışlatılacaktır.

İran Şahı'nı Türkiye'de ağırlarken Türk halkının bu gerçekleri bilmesi ve İran'ın durumunu bu gerçeklere göre değerlendirmesi gerekmektedir.

'We Burned Every Hut'

Akron GI, in Letter Home, Tells Agony of Attack on Vietnam Villages

ST. LOUIS POST-DISPATCH
Founded by JOSEPH PULITZER
Published by The Pulitzer Publishing Co.

THE POST-DISPATCH PLATFORM

I KNOW THAT MY RETIREMENT WILL MAKE NO DIFFERENCE IN ITS CARDINAL PRINCIPLES, THAT IT WILL ALWAYS FIGHT FOR PROGRESS AND REFORM, NEVER TOLERATE INJUSTICE OR CORRUPTION, ALWAYS FIGHT DEMAGOGUES OF ALL PARTIES, NEVER BELONG TO ANY PARTY, ALWAYS OPPOSE PRIVILEGED CLASSES AND PUBLIC PLUNDERERS, NEVER LACK SYMPATHY WITH THE POOR, ALWAYS REMAIN DEVOTED TO THE PUBLIC WELFARE, NEVER BE SATISFIED WITH MERELY PRINTING NEWS, ALWAYS BE DRASTICALLY INDEPENDENT, NEVER BE AFRAID TO ATTACK WRONG, WHETHER BY PREDATORY PLUTOCRACY OR PREDATORY POVERTY.

JOSEPH PULITZER

From a Letter to the Editor of the *Akron (O.) Beacon Journal*

To The Editor:

Here are portions of a letter I have received from my son, who is now stationed in Vietnam.

My son enlisted in the Army, asked to be sent to Vietnam and backed the Government's strong policy toward the war in Vietnam—at least he did when he left this country [illegible]. I believe what he has to say will be of interest to you and to your readers:

DEAR MOM AND DAD:

Today we went on a mission and I'm not very proud of myself, my friends, or my country. We burned every hut in sight!

The Mirror of Public Opinion

It was a small rural network of villages and the people there incredibly poor. My unit burned and plundered their meager possessions. Let me try to explain the situation to you.

The huts here are thatched palm leaves. Each one has a dried mud bunker inside. These bunkers are [illegible]

an old man came out of the bomb shelter. My buddy told the old man to get away from the hut and since we have to move quickly on a sweep, just threw a hand grenade into the shelter.

As he pulled the pin the old man got excited and started jabbering and running toward my buddy and the hut. A GI, not understanding, stopped the old man with a football tackle just as my buddy threw the grenade into the shelter. (There is a four-second delay on a hand grenade.)

After he threw it, and was running [illegible]

The man came up to me then, and bowed with his hands in a praying motion over and over.

He looked so sad. He didn't say anything, just kept bowing, begging me not to burn his home.

We were both there, alone, and he was about your age, Dad. With a heavy heart, I hesitatingly put the match to the straw and started to walk away.

Dad, it was so hard for me to turn and look at him in the eyes but I did.

I wish I could have cried but I just can't any more.

I threw down my rifle and ran into the now blazing hut and took out everything I could save—food, clothes, etc.

Afterwards, he took my hand, still saying nothing and bowed down touching the back of my hand to his forehead.

Machine gun fire is coming into our village (Base Camp). We are being attacked, now as I am writing. I must go.

Next day: Everything's OK. It was just harassing fire. I was up for the better part of the night, though.

Well, Dad, you wanted to know what it's like here. Does this give you an idea?

Excuse the poor writing but I was pretty emotional. I guess, even a little [illegible]

Amerikalı askerin Vietnam'dan gönderdiği mektubu yayınlayan St. Louis Dispatch Gazetesi'nin kupürü...

Vietnam'da savaşan bir Amerikalının itirafları

■ *Babasına yazdığı mektupta bir Amerikan askeri, Vietnam'da yoksul halkın kulübelerini nasıl yaktıklarını, masum insanlara nasıl ölüm saçtıklarını anlatıyor. Bu mektup, Amerikanofillerin suratlarına çarpılacak bir ibret vesikasıdır!*

AMERİKA bugün Vietnam'da tam anlamıyla bir «imha» savaşı yapmaktadır ve Russell Mahkemesi'nin de delilleriyle tesbit ettiği gibi bir «savaş suçlusu» dur!

Ancak Russell Mahkemesi'nin kararı dahi, Amerikalıdan çok Amerika'cı olan çevreleri Amerika'nın suçluluğuna inandıramamış ve Vietnam Savaşı'na karşı olanlar aleyhinde suçlama kampanyası daha da şiddetlendirilmiştir.

ANT, aşağıdaki satırlarda, Vietnam'da savaşan bir Amerikan askerinin babasına yazdığı mektubu, gerçeklere karşı gözleri kör Amerikanofillerin suratına bir utanç vesikası olarak çarpmaktadır.

Yukarıda klişesi görülen ve Amerika'da 10 Mayıs 1967 tarihli St. Louis Post - Dispatch Gazetesi'nde yayınlanan bu mektupta özetle şöyle denilmektedir:

Sevgili anneciğim ve babacığım,

Bugün bir göreve gönderildik. Bu yüzden şimdi ne kendimle, ne arkadaşlarımla, ne de vatanımla iftihar edebiliyorum. Görünürdeki bütün kulübeleri yaktık!

Gittiğimiz yer tarımla uğraşan bir köy yeri idi ve halkı inanılamayacak kadar yoksuldu. Birliğim bu insanların varını yoğunu yaktı, talan etti.

Buradaki kulübelerin damları palmiye yapraklarından yapılmıştı. Hepsinin içinde kerpiç siperler vardı. Bu siperler, hava hücumlarına karşı bir cins sığınak görevi görüyordu.

Birliğimin komutanları, kulübelerin içinde siperler mevcut olduğunu tesbit edince hepsini yakıp yerle bir etmemizi emrettiler.

Sabah vakti on helikopter bu köy yerinin ortasına kondu. Herbirinden altışar kişilik gruplar fırlayarak derhal ateş etmeğe başladı. Görünürdeki bütün kulübelerin içine ateş ettik. Sonra tabur halinde toplanarak bölgeyi taradık.

Kulübeleri yaktıktan ve eli silâh tutabilecek bütün erkekleri yakaladıktan sonra hepsini helikopterlere bindirerek sorgu için bir kaç mil uzaktaki toplama merkezine gönderdik. Bu durum karşısında aileleri ağlamağa, kocalarını, oğullarını, babalarını, büyükbabalarını alıp kendilerinden ayırmamamız için bize yalvarmağa başladılar. Kadınlar feryat ediyor, inliyorlardı.

Sonra evlerini, eşyalarını ve yiyeceklerini ateşe verişimizi dehşetle seyrettiler. Evet, bütün pirinçlerini yaktık, hayvanlarını cansız yere serdik.

Bizimkilerden biri, kulübelerden birinin içine «La Dai - Buraya gel!» diye seslendi ve ihtiyar bir adam bomba sığınağından dışarı çıktı. Bizimki ihtiyara kulübeden uzaklaşmasını söyledi ve bölgeyi tararken çok süratli hareket etmemiz gerektiği için sığınağın içine hemen bir elbombası fırlattı. Elbombasının mandalını çekerken ihtiyar Vietnam'lı heyecanlandı ve anlaşılmaz sözler söyleyerek ileriye fırladı. Bizimki elbombasını sığınağa fırlattığı sırada bir deniz piyadesi adamı yakalayarak durdurdu. İnfilâktan korunmak için kaçarken, kulübenin içinden bir bebek ağlaması işittik.

Yapabileceğimiz bir şey yoktu...

İnfilâktan sonra kulübenin içinde bir kadın ile 12 ve 6 yaşlarındaki iki çocuğunu ve bir bebeği cansız bulduk. İşte ihtiyar adamın bize anlatmak istediği buydu!

Korkunçtu.

Çocukların zayıf vücutları parçalanmış, kelimenin tam anlamıyla enkaz haline gelmişti. Daha sonra kulübeyi ateşe verdik. İhtiyar adam yanmakta olan kulübenin dışında hıçkırarak ağlıyordu. İhtiyarı orada bırakarak uzaklaştık.

Yürüyüşe devam ettik. Uzakta bir kulübe daha vardı, komutanım gidip onu tahrip etmemi söyledi. Kulübeden yaşlıca bir adam çıktı. İçeriyi kontrol edip kimsenin bulunmadığından emin olduktan sonra kibritimi çıkardım. Bunun üzerine yaşlı adam yaklaştı ve önümde eğilerek yalvarmağa başladı. Çok kederliydi. Hiçbir şey söylemedi, yalnız önümde eğiliyor ve yalvarıyordu. Orada ikimiz yalnızdık ve o ihtiyar aşağı yukarı senin yaşındaydı, babacığım. Büyük tedirginliğime rağmen kibriti tereddütle yakıp samanların içine yerleştirdim ve oradan uzaklaşmağa koyuldum.

Benim için geriye dönmek ve adamın gözlerine bakmak zordu, fakat bunu yapmaktan kendimi alamadım.

Ağlamak isterdim, fakat artık ağlayamıyordum.

Silâhımı yere fırlattım ve henüz alev almış kulübenin içine koşarak kurtarabileceğim her şeyi dışarı taşıdım.

Sonra adam elimi tuttu. Hâlâ bir şey söylemiyordu. Elimi tutarak alnına götürdü.

. . . .

İşte babacığım, burada neler olup bittiğini öğrenmek istemiştin. Bunlar sana bir fikir veriyor mu?

İyi yazamadığım için beni bağışla, kelimenin tam anlamıyla heyecanlıyım ve biraz da sarsılmış durumdayım.

OĞLUN »

SANAT

Fethi Naci

Kültür Emperyalizmi üzerine konuşmalar

KÜLTÜR EKSİKLİĞİMİZİ NASIL TAMAMLARIZ?

Desen : ÂBİDİN DİNO

— VII -

P. BORATAV — Bu işin altından kalkmak için bir kaç yol var: bunlardan biri konuşmamızın başında da belirttiğim gibi, Batı'dan korkmamak, kültürüne karşı olsun, politikasına karşı olsun emperyalist baskısına direnmek. Ama beri taraftan, Batı kültürünün değerlerinden, Descartes'ından, Hegel'inden, Marx'ından çekinmemek. İkincisi, yalnız Batı kültüründen değil, kendi geçmiş kültürümüze de korkmadan, ürkmeden eğilmek gerek. Bizim geçmiş çağlarımızın kültür ürünleri de, zaman zaman, sağdan soldan gelme önyargılarla çekince (tabu) konusu olmuştur. Bir "Maarif Şurası"nda, hatırlarım, çocuk kitapları sorunu üstünde tartışılırken, "Masallarda padişahtan söz edilmesi, çocukların cumhuriyet düzenine olan bağlarını gevşetebilir, padişahsız, şehzadesiz masallar yazılmalı çocuklar için" biçiminde düşünceler ortaya atılmıştı. Köroğlu, Çakırcalı halkta devlet otoritesine başkaldırma duygularını besler; "kızılbaşlık" kökü dışarda ideolojilerin kalıntısıdır gibi fetvalara çok rastladık. Zaman zaman ilerici aydınlarımız, efsaneleri, hurafeleri, inanışları, afaroz etmekle, onları yaratan sosyal-ekonomik şartlarla savaştıklarını sanıyorlar. Böyle bir davranış, gerçekte, o çeşitten kültür gösterilerinin düşünce, duygu ve gerçeği bir türlü söyleyiş yoluyla dile getirme güçlerini tanımamak, toplumların düşün bütünlüğünü parçalamak, yoketmek istemekten başka bir şey değildir. Halk kültürünü, ama yalnızca bunu değil, bu noktada Abidin'e de katılıyorum. Selçuklulardan başlayarak, Osmanlılar da dahil olmak üzere, bizim için bugün değeri olabilecek herşeyi iyi tanımak, öğrenmek ve öğretmek gerekiyor. Bu kültür ürünlerini herkesin anlıyacağı, öğrenebileceği biçimde tahlil etmek gerekiyor.

G. DİNO — Tanzimat'ı düşünecek olursak, Tanzimatın Namık Kemaller nesli, akılcılığa doğru bir hamle yapıyorlar. Nitekim ben romanı incelerken bunu satır satır incelemeye çalışıyorum, ve umarım ortaya koyacağım. Fakat sistematik bir felsefeye dayanmadıkları ve islâm etkisinden kurtulamadıkları için o akılcılık tamamiyle yüzeyde kalan bir akılcılık oluyor. Yani en sonunda pratik bir akılcılık halini alıyor. Bütün Tanzimat'ın Batı'ya dönüşünde bu davranış var: yani pratik bir şekilde gerekli olan şeyleri fayda sağlayacak bir şekilde benimsemek ve memlekete maletmek. Nitekim hukuk reformu yapıyorlar, Fransa'dan Ticaret mahkemeleri usullerini getiriyorlar, onu çeviriyorlar, sonra Mecelle'yi yapıyorlar. Her şey öyle. Romanda da aynı şeyleri görüyoruz. Üstünkörü, çabucak ayakuydurma telâşı içinde bir gayretkeşlik. Korkuyorum şimdi de böyle bir davranışa kapılmıyalım. İşin şimdi bir ikinci aşamasındayız; iş gene öyle üstünkörü bir sosyalizm, bir marksizm anlayışında kalmasın diyorum. Bunun için de işi bir düşünce sistemine bağlamak ve bunu bilinçle, köklü olarak başarmak gerek.

A. DİNO — Öyle sanıyorum Güzin haklı bu konuda. Bizim bu alanda en büyük eksikliklerimizden biri, belki de başlıcası sistemsizliktir. Yapılan işlerde felsefi bir temele oturtmama eksikliği her zaman beliriyor. Şimdi, dilerseniz konuşmamızı şöyle bir noktaya getirebiliriz: Bana öyle geliyor ki, kabataslak hepimiz bir noktaya varıyoruz: Bir kültür emperyalizmi vardır, ama bizdeki kültür eksiklikleri de derindir. Bunları tamamlamak gerekiyor. Yabancı kültür mutlak emperyalist bir kültür müdür? Kanımca bu çok kabataslak ve diyalektikten uzak bir iddia olur. Birincisi her ulus kendi kültürünü *yaratır ve elbette şu ya da bu* şekilde siyasi bazı gelişmelerin sonucu bu kültürünü de yayar. Fakat kültür oldukça geniş anlamı olan bir kavramdır. Ve bir kültürün içinde bir çok akımlar vardır. Örneğin Batı kültürünün en kaba iki çizgisini ileri sürelim: bunlardan biri idealizm, öbürü de materyalizmdir. Bu iki akım her memlekette bir takım çelişmeler yaratır. Bu ülkelerin kültürlerini anlamaya çalıştığımızda bu iki çizgiyi de ister istemez anlamak ve kavramak zorundayız. Tutumumuza göre, bu iki akımdan birine öbüründen daha çok önem vermek zorunda *olduğumuzu sanıyorum.* Eğer marxist isek, ister istemez materyalist çizgi bizim için daha önemli olacaktır. Bununsa emperyalist etkileri olacağını sanmıyorum. Emperyalizm nerde ortaya çıkıyor? Ancak siyasi bir güçle birlikte yabancı bir kültürün kendini toptan zorlamasında. Yani bu zorlayış olmayınca bir yabancı kültüre emperyalist demenin bir gereği yok. Burda gayet ince bir ayırım sorunu var: Siyasi emperyalizmin bize karşı kulandığı şu iki yöntem: birincisi kendi siyasi düşüncesini gerçek değerlerle birlikte bize kabul ettirmek (burda da çifte bir *oyun var: olumlu olan*la olumsuz olanı bir arada bize kabul ettirmeye çalışıyor). Oysa bizim davranışımız yalnız olumlu olanı almak, olumsuz olanı, yani yabancı sömürmeyi mümkün oladuğu kadar geri çevirmek. Yabancı kültür *emper*yalizminden korkup bütün kapılarımızı sımsıkı kapatıp, kendi içimize döndüğümüz anda emperyalizme yem olduğumuzun resmidir. Bu tuzak gün geçtikçe genişliyor.

G. DİNO — Bunun en büyük örneği Osmanlı İmparatorluğunun ta kendisi değil mi? Tanzimata kadar kabuğuna çekilmiş, kendi sistemlerini Batı'nın etkisine dayamışlar. Ama sonunda bu kabuk kendiliğinden kırılıyor. Çünkü Tarih yürüyor, sen istediğin kadar kabuğunun içine kapan, o gelip seni eziyor. Nitekim bizde de böyle olmuştur. Kapılar bir açılmış, ondan sonra hürya, dalmış içeri emperyalizm.

A. DİNO — Evet, eski deyimiyle "infiratçılık" kendi kabuğuna çekilme, ya da tek başına kalma akımı ve bir de emperyalizmin zorladığı ve emperyaliz*me karşı bir tepki halinde orta*ya çıkan son derece tehlikeli bir akımdır. Bütün kapılarımızı kapatmak, bütün kapılarımızı açmak kadar tehlikelidir ve bizi çok kötü sonuçlara sürükleyebilir.

F. EDGÜ — Diyalektik düşüncenin Türk düşüncesinde, genel olarak Doğu düşüncesinde izlerine pek rastlanmadığını söyledim az önce. Materyalizm de Avrupa kültürü içinde doğmuş gelişmiş bir felsefe, bir dünya görüşüdür. Çıkar yol olarak sistemimizi bunlara dayanmakta ve diyalektik bir yönteme sahip olmakta buluyoruz. Vardığımız nokta bu, değil mi? Bizim batılılaşmadan anladığımız da bu sanıyorum. Ve bu batıcılık bence bir bireyci bir aydın ütopyası

değildir. Gerçekçi tek yoldur. Bilmiyorum sizler bu konuda ne düşünüyorsunuz?

G. DİNO — Şimdi burada Batının rönesanstan bu yana, sınıfsal kültür hegemonyasının tartışmasına girişirsek iş uzar. Gerçek olan bir şey varsa, o da, bilimsel gerçeklere karşı tepkimizi, Doğu, Batı gibi coğrafya terimlerine göre ayarlamanın olumlu bir yönünün olmadığıdır.

A. DİNO — Çağdaş dialektikte (maddeci) Batı'nın önceliği olduğunda Ferit haklı. Ama çağdaş dialektiğe Doğu'dan yeni katkılar yapılmıştır; diyalektik maddecilik artık Batı'nın tekelinde değil. Yeni oluşuma "Batılılaşma" diyemeyeceğiz. Çağdaşlaşma, ya da "dialektik maddeci çağdaşlaşma aşaması" demek daha yerinde olur. Yeni Türk kültürü, bir bakıma güçlü eski Türk kültürü gibi, bileşimci olacak, Anadolulu, Türk ve yabancı (batılı-doğulu) kaynaklardan beslenecek; zaman, tarih ve oluşumu kapsayacak, bilinçten ve bilinç - altından (özellikle sanat konusunda) güç alacak, önceliği aşılacak ve belki hepsinden önemlisi, tüketici değil üretici olacaktır. Ünlü "Batılılaşma" yenilgimizde belki en ağır yanılma, kültürü bir "şey", bir "mal", bir "ürün", sanmamız olmuştur. Böyle olunca sırtlanıp götürülebilirdi kültür. Hazıra konabilirdik. Getirirdik, satın alırdık, rafa korduk, tepe tepe kullanırdık. Kölemizdi. Oysaki ismi üstünde, kültür bir üretimdir. Kültür sürekli bir eylem, bir çalışma, bir çabadır, bir "iş" tir. Batı'nın da Doğu'nun da yöntemleri, deneyleri, uygulamaları bizim için önemli, yine de hiçbiri kendi kültür eylemimizin yerini tutamaz, değil mi ki kültür organik bir olgudur... Kültürde emperyalizm nerde başlıyor, nerde bitiyor? Emperyalizm, yabancı kültürün toptan, hazmedilmeden, süzülmeden zorlanma siyasetindedir. Ulusal kimliğimizi, sınıfsal kimliğimizi ezmeğe çalıştığı ölçüde her kültür emperyalisttir. Bu alanda saldırı dışardan gelebileceği gibi (örneğin milli eğitimde Amerikan uzmanlarının etkisi), içerden de gelebilir (örneğin milli eğitimde Amerikan yardakçıları). Daha geniş bir kavramla, bu iç yardakçılara, ki bunlar devlet görevlisi, sanatçı, ya da kısaca aydındır, "Kültür Kompradorları" diyebiliriz. Emperyalist tutuma karşı en iyi savunma, yönteme yöntemle, kitaba kitapla, olumsuz sanat eserine karşı olumlu sanat eseriyle karşı çıkmamızdır.

P. BORATAV — Evet, Türk kültürünün emperyalist olmayan her şeyi benimsemek ve tarih boyunca da Türk kültürünün yerli olsun yabancı olsun, bütün kültürlerin bir sentezini yapmak yolunda geliştiğini kabul etmek gerekiyor. Böyle bir kültür anlayışını kabul edersek öyle sanıyorum (baştan bir tutum sahibi olmak gerek) bugüne kadar geçirdiği safhalarda, Türk kültür ve ulusçuluğunun geçirdiği unsurlardan (görüşler, yöntemler...) almak ve olumsuz olanları reddetmek sonucuna varmış oluyoruz. Tek çıkar yol da bu olacaktır sanıyorum.

F. EDGÜ. — Tek çıkar yol belki bu, ama seçmeyi nasıl yapacağız? Geçmişteki Türk kültürünün hangi elemanları olumlu, hangi elemanları olumsuz, nasıl ayıracağız bunu? Pratik etkinlik alanında uygulayacağımız tek geçerli sistemin, bizim için materyalizm, (tabiî diyalektik materyalizm) olduğunda hepimiz birleşmiştik. Bizim geçmişteki kültürümüzün de ne diyalektik, ne de materyalist düşüncenin elemanların kapsamadığını da söylemiştik, belki ayrıtlar var, pek iyi bilmiyorum; ama genel görünüşü içinde hiç şüphesiz ağır basan elemanlar bunlar değil. Bu sistemleri ve amaçları ayrı akımlardan nasıl bir senteze varılabilir? Ulusal kültürün oluşumunda cevaplandırılması gereken sorulardır bunlar.

A. DİNO. — Bence de öyle. Ne yazık ki, en ilerici düşünceli aydınlar bile (ben dahil olmak üzere — eğer ilerici sayılırsam) diyalektik yöntemi ne gereği kadar kavramış, ne de uygulamışızdır. Bu eksikliği her okuduğum yazıda, her konuştuğum insanda hâlâ çok belirli olarak görüyorum. Yani diyalektiğin ne olduğunu anladık ama daha nasıl kullanılacağını pek anlamış sayılmayız. Bunu da kavramadıkça (ki bu gerçekte bir uygulama sorunudur) ne kendi tarihimizi kavrayabiliriz, ne de başka ulusların tarihini. Pertev'in az önce söylediği çok doğru: sanıyorum ki Türk kültürü tarihi boyunca sentezci bir kültür olmuştur. Bence bu güzel bir özelliktir, güzel güçlü ve şövenizmden uzak bir özellik. Osmanlı kültürüne hem siyasi hem de sanat alanında öncülük eden Fatih bunun prototipi. Fethettiği şehrin adını bile değiştirmemiştir. Yüzyıllar boyunca İstanbul'un adı, sanıyorum Konstantinye olarak kalmıştır. Bu oldukça geniş bir davranışın, kendinden emin bir ulusun özelliğidir bence. Bu özelliği devam ettirmek gerek. Bugünkü koşullara göre yapacağımız iş şüphesiz bir devlet işi olmayacaktır. Devletten böylesi bir işi beklemek mümkün değil. Bu konuda ne yazık ki, üniversiteden de pek umut yok. Bu durumda geriye ilerici aydınlar, ilerici gençlik kurumları kalıyor. Ortaya atılan bu kültür emperyalizmi sorununda en etkili çaba herhalde sanıyorum örgütlü bir gençliğe düşmektedir. Yani, ta başta da söylediğimiz gibi, bu çok erken yaşlardan itibaren okullarda emperyalizm kendini gösteriyorsa, okullar üstünde bir süzme yapmak gerekli. Pratik olarak da bunu kim yapabilir? Sanıyorum ki gençlik kurumları bu konuda önemli bir rol oynıyabilirler.

Gelecek hafta

TÜRK SANATÇILARINA VE AYDINLARINA DÜŞEN GÖREV

ASAF ÇİYİLTEPE'Yİ KAYBETTİK

Ankara Sanat Tiyatrosu'nun yurt içi turnesinde, İslahiye yolunda, bir trafik kazasında yaralanan Asaf Çiyiltepe, tedavi altında bulunduğu Ankara Tıp Fakültesi Hastahanesinde, komadan kurtulamayarak, 7 Haziran 1967 günü ölmüştür.

Ankara Sanat Tiyatrosu'nun sanat yönetmeni olan Çiyiltepe, ciddi ve tutarlı tiyatro çalışmalarıyla değerini kısa zamanda kabul ettirmiş, AST'ı memleketimizin en fazla sözü edilen tiyatro topluluklarından biri haline getirmişti. Geçenlerde, Ankara Sanatseverler Derneği, yılın en başarılı sanatçılarını seçerken, Asaf Çiyiltepe, 72. Koğuş'taki rejisiyle yılın en iyi sahneye koyucusu ilân edilmişti.

Asaf Çiyiltepe'nin genç yaşta ölümü bütün sanat çevrelerinde gerçek bir üzüntü yaratmıştır. ANT, bu üzüntüyü paylaşır.

CİHAD-I MUKADDES VE HEZİMET!

TÜRK basınını geçtiğimiz hafta da genellikle Ortadoğu'da patlak veren savaş meşgul etti. Başlangıçta Arapların İsrail'e karşı savaşını bir **«Cihad-ı mukaddes»** olarak yorumlayan ve Nâsır'ı alkışlayan mukaddesatçı basın, yenilgi üzerine bütün kabahati devrimci Arap liderlerine yüklemek gayretine düştü. Daha başlangıçta İsrail'i tutan *bir kısım basın ise, Arapların* yenilgisi üzerine memnuniyetini açıkça ortaya koydu.

Bir kaç ilerici yazar dışında hiçbir gazete, Ortadoğu'daki savaşı tahrik eden emperyalistlerin oyunları üzerinde durmuyor, meseleleri hissi planda değerlendirmek kolaylığından kendisini kurtaramıyordu.

Bâbıâlide Sabah Gazetesi'nde M. Nezihi **«Bu cihad-ı mukaddesin gerek Mısır ve gerekse Suriye'nin sosyalist idarecileri tarafından değerlendiril'memiş olmakla meydana gelen neticelerin müslüman kardeşlerimize bir tariz vesilesi olarak kabul edilmesi, açıktan açığa Yahudi dönmeliğini ilân edemeyenlerin ihsas-ı reyde bulunması gibi bir şeydir»** diyordu.

Bugün Gazetesi'nde Mehmet Şevket Eygi, sorumluluğu doğrudan doğruya sosyalist idarecilere yüklüyordu: **«Bazıları bu gerilemeyi ve mağlubiyeti müslümanların bir hezimeti olarak tefsir ediyorlar. Yanlış bir hükümdür bu.** Müslümanlar asla ***gerilemezler. Zafer daima onla*ların yanındadır. Gerileyen, mağlup, mahcub ve muzmahil olan varsa, o İslâmiyet değil sadece Arap sosyalizmi ve kavmiyetçiliğidir. Her müslümana ibret dersi olacak bir hadise vardır karşımızda. O da sosyalizmin ve dinsiz kavmiyetçiliğin iflâsıdır.»**

Aynı gazetede İsmail Oğuz da sosyalistleri suçlayarak islâmiyeti savunuyordu: **«Şarkta müslümanlığı iptizale uğratanların günahını bütün müslümanlar kanlarıyla ödüyorlar işte. Ve Nâsır'ın sosyalist generalleri, ellerini havaya kaldırmış, kalın gerdanlarını bile eğmeden «teslim!» *diyorlar. Diyorlar ama, zafer ge*ne de Müslümanlarındır!..»**

Dünya Gazetesi'nde Falih Rıfkı Atay, İsrail'in emellerini açıkça destekliyordu:

«Şimdi barışa sıra geldi. Bize göre:

1 - Arap devletleri İsrail'i devlet olarak tanımadıkça,

2 - Süveyş ve Akabe geçitleri serbestliği milletlerarası sağlam garantilere bağlanmadıkça,

3 - Bazı sınır değişiklikleri yapılmadıkça İsrail cephelerden çekilmemelidir.»

Haber Gazetesi, son yenilgiden sonra Araplarla dostluktan vazgeçmemizi istiyordu: **«Ortadoğu'da Mısır ve diğer Arap devletlerinin şımarıklığa varan meydan okumaları son yıllarda görülmemiş bir yenilgiyle kapanırken ortaya çıkan gerçeklerin ışığında dış politikamızı yeniden gözden geçirmek lüzumu hasıl olmuştur. Son zamanlarda benimsenmiş gibi görünen Arap devletleriyle ittifak, anlaşma gibi bazı hevesler bizim için bir kazanç değil, bir yük olmaktan *ileri gidemeyecektir. Bunun ya*nında Mısır, Suriye gibi Arap devletleriyle dostluk münasebetlerinde dahi çok dikkatli olmanın lüzumu her zamandan çok kendini hissettirmiş bulunuyor.»**

Buna karşılık Cumhuriyet'te Ecvet Güresin, Ortadoğu olaylarını şöyle değerlendirdi: **«Savaşı ilk altı saat içinde kaybetmişti Nâsır. Son direnmeleri, elinde avucunda ne varsa, onları da götürdü ve oyun bitti... Şimdiki halde ümit, diplomatik yollarla hiç değilse arazi kayıplarından bir kısmını geri alabilmek ve Amerika'nın Arapları tekrar kazanmak için girişeceği tahmin edilen çabalardan faydalanmaktır. Araplardaki İsrael nefreti tamamen Amerika ile İngiltere'nin üzerinde yoğunlaştırılmıştır. Amerika şimdi bu nefreti orta*dan kaldırmanın* peşindedir.»**

Aynı gazetede İlhan Selçuk Arapların bundan böyle izlemesi gereken yolu şöyle çizdi: **«İşin esası, kendi kendisini bulmak çalkantılarında yaşayan bir milletin dramıdır. Bu millet bilmelidir ki, önce kendi içindeki düşmanlarını yenmeden, kendi dışındaki düşmanlarını yere vuramaz. Fellâhın yoksulluğu üstüne zenginliğinin imtiyazını oturtup kapitalizmin emperyalizmi ile işbirliğinde palazlanan nice iç düşmanı yok edip ilerici bir düzene geçmek Arap aydınlarının ilk hedefleri olmalıdır.»**

Akşam'da Çetin Altan da **«Gözlerinizle görüyor musunuz emperyalizmi?»** diye sorduktan sonra Ortadoğu'nun gelecekteki durumunu şöyle tesbit etti: **«Ortadoğu gerçek bir savaşa ilk defa girmektedir. Diplomatik mer*hemler, uyutucu nutuklar,* saman altı rüşvetleri bundan böyle kestirme yoldan başa çıkamayacaktır. Arap dünyasında emperyalizm, nefreti erimesi imkânsız bir zehirli topak olmuştur yüreklerde... Bu nefret önünde durulmaz bir nefrettir... Ve bakarsınız bu nefreti taşıyan mağlup Arabistan yarın Vietnam olur. Emperyalizm ergeç - çökecektir. Bu çöküş Mustafa Kemal'le başladı bu çağın başında. Ve Türkiye'nin gerçek yerini, yani üçüncü dünyanın liderliğini almasıyla sona erecektir. Türkiye ağırdan, derinden, ama çok sağlam şekilde tarihi görevine doğru yönelmekte, başını bu çağın başında yüklendiği öncülüğe doğru yeniden çevirmektedir.»**

haftanın karikatürü

Araplarla "kalben" beraberмişiz!

YAZISIZ

(Vehip Sinan — Bâbıâlide Sabah)

Yazarlıkta bozgun!

Ortadoğu savaşı ve bozgunu bütün dünyaya şunu bir kere daha ispat etmiştir: Demokrasilerde Nâsır gibi liderlerin iş başında kalmalarına imkân yoktur. Ama dikta rejimlerinde istifa diye bir müessese yoktur.

ADVİYE FENİK
(Son Havadis - 10.6.1967)

*

İsrail karşısında büyük bir yenilgiye uğradığını kabul eden BAC Başkanı Nâsır dün akşam televizyonda yaptığı konuşmada istifa ettiğini açıklamıştır.

DIŞ HABERLER SERVİSİ
(Son Havadis - 10.6.1967)

ELİNİ ÇEKSİN

Türkiye'yi bir nevi insan haralarına çevir. Türk milletini kısırlaştır. Kimin hakkı var buna?

Plancılar nüfusu azaltmakla Türk milletinin çocuk yapma hızını kesmekle kalkınma hızını gerçekleştirmek istiyorlarsa aldanıyorlar. Türk milletinin çocuk yapma, çoğalma hızını kesemeyeceklerdir. Hem hükümet Türk kadınının mahrem yerinden elini çeksin. Bu millete ve onun kutsi bildiği şeylere el atmak, el uzatmak çok çirkin ve menfur bir şeydir.

OSMAN YÜSKEL SERDENGEÇTİ
(Y. İstanbul - 7.6.1967)

KUR'AN TÂLİMİ SEFERBERLİĞİ

Mektepler tatile girdi. Bütün imanlı müslüman gençleri bu yaz mevsiminde "Kur'ân-ı Kerimi Okuma ve Yazma" kampanyasına çağırıyorum. Bugünden tezi yok Kur'ân-ı Kerim tâlimi, taallümü için çalışmaya başlıyalım. Yapılacak işleri madde madde sıralıyorum:

- *Kur'ân-ı Kerim'i arapça metninden okuyamayan her müslüman genç bu yaz mevsiminde bu eksikliğini gidermek üzere hemen faaliyete geçecektir.*
- *Bu iş için Kur'ân-ı Kerim kurslarına veya bilen bir kimseye müracaat edecektir.*
- *Kur'ân-ı Kerim elifbalarını okumak, camilerde hâfızları dinlemek ve devamlı çalışmak suretiyle bu iş bir ayda bitirilebilir.*
- *Kur'ân-ı Kerim okumasını bilen herkes kendisine muhakkak birkaç talebe bulmalı ve onlara Kur'ân öğretmekle kendini vazifeli addetmelidir.*
- *Sadece okumakla kalmamalı, Kur'ân-ı Kerim yazısını yazmağı da öğrenmelidir. Arap alfabesiyle yazı yazmak öyle sanıldığı gibi zor değildir. Bilâkis sağdan sola yazıldığı için eli yormaması bakımından çok kolaydır. Kur'ân-ı Kerimi asli harfleriyle yazmakta büyük faydalar, bereketler, feyizler vardır.*
- *Arapça ile Kur'ân-ı Kerim öğretmek, okumak, yazmak, katiyen suç değildir. Böyle münferid ve hususi çalışmalara kimse müdahale edemez.*
- *Yurdun her yerinde bu yaz mevsimi için Kur'ân-ı Kerim Tâlimi Seferberliği hazırlıklarına başlanmalıdır. Mevcut kurslar takviye ve tevsi edilmeli, yenileri açılmalıdır. Hedefimiz herkese Arapça Kur'ân-ı Kerim okutmak, yazdırmaktır.*

MEHMET ŞEVKET EYGİ
(Bugün - 3.6.1967)

ANT ● Haftalık Dergi ● Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN ● Bu nüshada Sorumlu Müdür: YAŞAR UÇAR ● Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN ● İdare yeri: EBUSUUD CADDESİ, TAN HANI, No. 98-302, SİRKECİ - İSTANBUL ● Telefon: 27 81 09 ●

Posta Kutusu: 934 - SİRKECİ - İSTANBUL ● Ankara Temsilciliği - Tel: 13 40 20 ● Dizildiği ve Basıldığı yer: TAN MATBAASI ● Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira, Üç Aylık 15 Lira ● İlân: Santimi 25 Lira; yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir ● Tek sütun üzerine 5 Santimlik kutu yayın ilânları 50 Lira'dır.